

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

SONDAGEN DEN 11 JANUARI 1920.

HÖGEMÅN

ILLUSTRERAD TIDNING
GRUNDLAGD AV
FÖR KVINNAN OCH HEMMET
FRITHIOF HELLBERG

HUVUDREDAKTÖR:
ERNST HÖGMAN.RED.-SEKRETERARE:
EBBA THEORIN.

Ett societetsbröllop.

DEN 15 DECEMBER FIRADES I JAKOBS kyrka ett högtidligt bröllop, varvid amanuensen i jordbruksdepartementet jur. kand. friherre *Magnus De Geer* av Finspång sammanvigdes med fröken *Gerda Weijdenhielm*. Friherre De Geer är född 1887 och son till landshövdingen i Kristianstad friherre Louis De Geer och hans friherrinna, född Sörensen. Bruden är född 1898 och dotter till överstelöjtnant Ernst Weijdenhielm i Stockholm och hans maka, född Wijk.

Ätten De Geer är ju en av våra mest frejdade stormansätter, som inom snart sagt alla grenar av vårt lands utveckling gjort en synnerligen betydelsefull och hedrande insats. Vi erinra om den förste Louis De Geer, som på Gustaf II Adolfs kallelse överflyttade hit från Holland och i vår odlings händer fått namnet "den svenska industriens fader". Denne, som själv tillhörde en urgammal förnäm fransk ätt, blev 1641 naturaliserad

som svensk adelsman och hans ättlingar ha så under tidernas lopp utgrenat sig i friherrliga ätterna De Geer av Tervik — numera utdöd — De Geer av Leufsta och De Geer av Finspång, alla djupt ingripande i vårt politiska, ekonomiska och kulturella liv. Ännu en Louis De Geer har gjort sig högt förtjänt om vårt land — skaparen av vårt tvåkammersystem, statsministern friherre Louis De Geer, som var farfar till brudgummen.

Brudens fädernesläkt Weijdenhielm härstammar från borgmästaren i Söderköping i början av 1600-talet Arvid Larsson. Dennes son Lars tog sig som

officer namnet Weijdman och blev efter flera lysande bedrifter i Karl XI:s krig 1694 adlad Weijdenhielm. Från borgmästaren Arvid Larsson nedstamma också ätterna Lagerheim, vilka alltså ha gemensamt ursprung med ätten Weijdenhielm.

På grubbilden från det De Geer-Weijdenhielmska bröllopet återges brudparet i kretsen av uppvaktande tärnor och marskalkar. Sittande äro, från vänster räknat, fröknarna Elsa Boy, Märtha Posse och Ellen Weijdenhielm samt på andra sidan brudparet Märtha Weijdenhielm, Agnes och Maud Weijdenhielm och Emma Wijk. Stående äro löjtnanterna Eric C:son Grill, greve Johan De la Gardie och Bertram Schmiterlöv, juris studeranden Gustaf Printzsköld, löjtnanterna greve Welam Wachtmeister och Hans Bennich, fröken Märtha Linder samt löjtnanterna friherre Gerard De Geer, Thede Dyrssen, Nils Rosenblad och friherre Gösta De Geer.

KARL LÖFSTRÖM.

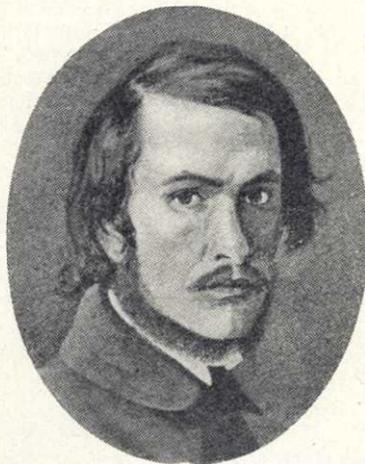

MINA LEVNADSMINNEN. Av Helena Nyblom.

(Forts.)

ÖVER GÅRDEN, SOM OFTA VAR full av vagnar och hästar, kom man, genom det mörka stallet och utför en stentrappa, som var lagd med stora oregelbundna stenar ovanpå varandra, ned i trädgården. Denna trädgård, liksom de flesta privata trädgårdar i Ringsted, vette ut emot Hovmarken, där de bildade som en ring kring höjden. I trädgården fanns fullt upp av fruktträd, bärbuskar och köksväxter, som vårdades noga av husmodern och husets döttrar. Ännu in i sin sena ålder stod min gamla farmor timalt böjd och ränsade ogräs ur sängarna. Från denna trädgård har Roed målat ett motiv, som också finns på Nationalgalleriet i Köpenhamn. Det är hans syster, som står under ett päronträd och breder ut förklädet för att ta emot de päron, som en ung man (målaren Vermehrens yngre bror) plockar till henne. Vid sidan om henne ser man en gammal dopfont, full av blommor. Den hade kommit i familjens ägo långt tillbaka i tiden och förskrev sig från medeltiden. (Troligen hade den kommit från kyrkan vid någon eldsvåda.) Så länge jag kan minnas, stod den ännu i den gamla trädgården som ett slags blomsterbord. Då Ringsteds kyrka restaurerades, skänkte mina fastrar den tillbaka till kyrkan.

Från en grind längst ned i trädgården kom

Konstnären J. T. Lundbye.

man ut på Hovmarken, där lärkorna sjöngo över åkrarna, och där man såg långt, långt ut över landskapet, som låg blått i de disiga sområdagarna, med skogarna i fjärran — alltför fjärran, tyckte vi barn.

Till hemmet i Ringsted hörde också en man, som från ungdomen och ända till sin död var familjens trogne tjänare. Hans namn var Ole Greisen, och han var en idealisk typ för en dansk bonde. Han var högväxt och bredaxlad med lockigt hår och en hel mängd små rynkor kring de vänliga, skålmaktiga ögonen. Jörgen Roed har många gånger använt honom till modell, bland annat till den man, som vänder ryggen till brunnen, där "själländska bondflickor snygga sig".

Ole Greisen var en man i sina bästa år, då jag först lärde känna honom. Han berättade sedan, då jag blev äldre, många historier från sin första ungdom, bland annat om, huru han hade hjälpt en förnäm ung herre att enlevera en dam. Ole hade hållit med vagnen för att invänta dem och sedan åkt i väg med dem i vild galopp. Om damen sade han: "Hon var det skönaste fruntimmer jag nånsin sett!"

Oaktat Ole Greisen av alla i huset betraktades som en vän och familjemedlem, gick han aldrig in i de rum, där familjen uppehöll

Fru Ellen Roed i Ringsted, Helena Nybloms farmor. Efter en teckning av Jörgen Roed.

sig, utan att först ha ömsat kläder och kammat sig med vatten. Då min bror, Holger Roed, var liten, beundrade han Ole Greisen mycket. Han stod och stirrade upp på honom och utbrast därpå: "Store, store Ole, krøllet Haar! Lille, bitte H. P. R." (som var han själv).

Senare kommer jag tillbaka till detta Ringstedhem, då jag själv som barn och ung flicka kom dit ut. Nu följer jag först och främst min fars öde.

Ingen kan säga varifrån Jörgen Roed hade sin målartalang. Man hade icke hört talas om detta slags anlag i släkten förr. Egendomligt nog föddes några år senare en annan målare i Ringsted, i gården bredvid Roeds. Det var Fritz Vermehren, vars far var glasmästare och ägde en gård där. Redan i skolan märkte man, att Jörgen Roed hade anlag för att teckna, och hans lärare kateketen Fyhn, uppmuntrade hans lust därtill. Vad som var ganska egendomligt var, att den unge mannens föräldrar, om vilka man icke skulle ha trott, att de haft tillräckliga förutsättningar att värdera en gryende konstnärsbegåvning, genast beslöt sig för, att låta honom utbildas till målare vid Konstakademien i Köpenhamn, en bana, som då för tiden sannerligen icke hade stora förhoppningar att bjuda på. Men det tyckes ha varit en god kulturdjordsman i släkten, vilket sedan visade sig vid många tillfällen.

Roed kom alltså som mycket ung, — en yngling på femton år, — till Köpenhamn för att börja som elev hos porträttmålaren Hans Hansen.

Det var mest kopior han fick tillåtelse att sysselsätta sig med, redan ett par år senare målade han en liten tav-

la efter Gerhard Dou till en utställning i Hamburg. Han hade turen att få den såld för 200 kronor, (50 specier) och han ansåg sig vara ägare till en kolossal förmögenhet, då han mottog dessa pengar. "Jag växlade dem i silver", berättade han, "därpå stängde jag dörren, kastade alla pengarna i sängen och vältrade mig i dem." Han började nu också måla ett och annat porträtt på egen hand. Bland annat målade han ett porträtt av en apotekare N., som hade visat sig som hans välgörare genom att då och då bjuda honom till middag, (ett nöje, som Roed icke bestod sig var dag).

Men apotekaren var icke nöjd med porträttet: "Du kunde åtminstone ha gett mig ett vänligt leende och en smula vitt linne", var hans missnöjda kritik.

Efter Hansens död blev Roed elev hos Eckersberg och slöt sig varmt till hans skola. Eckersberg var som man vet elev av fransmannen David.

Det visade sig, att Roed icke var begåvad med en av dessa briljanta talanger, som genast finna sig till rätta och hastigt erövra människorna. Fantasi och komposition voro icke hans starka sida. Heller icke var han kolorist i ordets egentliga betydelse. Han utvecklade sig långsamt och säkert. Vad som i synnerhet utmärkte honom var den sam-

Professor Jörgen Roed.

vetsgrannhet, varmed han gick till sina uppgifter, antingen det gällde att återge vad han själv ville framställa, eller en annan hade målat; en samvetsgrannhet, som i mångas ögon har gjort intryck av pedanteri, men som icke hade något av pedanteriets torrhet, då den hade sin grund i den innerliga kärlek han närde till varje ämne han gav sig i lag med. Han liksom älskade sig mera och mera in i det och kunde icke släppa det.

Varje konstnär uttrycker sig ju gärna bäst i en viss form. Liksom det finns de, som först äro i sitt rätta element, när det gäller att fylla stora väggar med stora figurer, finns det andra, för vilka en liten skala är det naturligaste. Enligt min åsikt äro Roeds bästa målningar de, som utförts i mindre skala. När hans figurer äro små och liksom bilda staffage i omgivningarna, ha de ett liv och en charme, som man saknar i hans stora dukar, där man allt för tydligt märker modellen. Dessa tavlor från hans första ungdom vittna om den stilla hänryckning, varmed han arbetade. På grund av studiets grundlighet äro de ett slags historiska dokument, som bättre än något historiemåleri i ordets speciella betydelse, komma att ge andra generationer en sann upp-

Konstnären Wilhelm Marstrand.

Iduns byrå och expedition,

Mästersamuelsgatan 45, Stockholm.

Redaktionen: kl. 10—4. Expeditionen: kl. 9—5.
Riks 1646. Allm. 9803. Riks 1646. Allm. 6147.
Red. Högman: kl. 11—1. Annonskont.: kl. 9—5.
Riks 8660. Allm. 402. Riks 1646. Allm. 6147.

Iduns prenumerationspris:

Idun A, vanl. uppl. med julnummer:	Idun B, praktuppl. med julnummer:
Helt år ..... Kr. 14:—	Helt år ..... Kr. 18:—
Halvt år ..... » 7:25	Halvt år ..... » 9:25
Kvartal ..... » 3:75	Kvartal ..... » 4:75
4:de kvartalet ..... » 4:50	Månad ..... » 1:75

Iduns annonspris:

Pr millimeter enkel spalt:

40 öre eft. text.	Utländska annonser:
45 öre å textsida.	45 öre efter text., 60 öre
20 % förhöjning för	å textsida, 20 % förh.
särskild begärd plats.	för särsk. begärd plats.

fattning av målarens tidsperiod. När man betraktar sådana målningar som: "Avskedet på Toldboden", "Besöket i prästgården" o. s. v. kan man röras av den ömhet han har nedlagt i utarbetandet. Där finns en så omväxlande mångfald i det lilla, som verkar, att man beständigt gör nya upptäckter i dessa framställningar av hans samtidas vardagsliv.

Hans arkitekturbilder från denna period: "Parti af Fredriksborgs slottsgård", "Det inre af Ribe domkyrka", "Vinterbild af Roskilde domkyrka", äro också målade med samma fina och innerliga förståelse. Det är icke blott de yttre, arkitektoniska formerna, som äro ärligt och noggrannt återgivna. Det är som om de olika byggnadernas personlighet lyfter sig ut ur den luft, som omger dem, med en egen skönhet som mer och mer fångslar en, ju längre man ser på dem. Det djupa intresse målaren själv har haft för sitt ämne, meddelar sig oemotståndligt till åskådaren. —

Det varade något, innan Roed lyckades få Akademiens resestipendium, men sommaren 1837 hade han uppnått det och begav sig till Italien. Innan han reste, hade han emellertid förlovat sig med henne, som sedan blev min mor. Hon hette den gången Jungfru Emilie Kruse och var dotter till operasångaren Kruse och hans hustru, Louise Sonnin, dotter till en till Danmark inflyttad sydyrolare.

Emilie Kruse var bekant i Köpenhamn för sin ovanliga skönhet, och hon var ett par år äldre än Jörgen Roed, ett förhållande, som aldrig talades om utan bevarades som en familjehemlighet mellan föräldrarna och barnen. Jag minns, att jag ansåg det som ett slags skam och ville aldrig, att någon skulle få veta det.

Under de fem år Jörgen Roed var borta i Italien, bodde Emilie Kruse med sin mor, som blivit änka, hos sin bror August Kruse på Gisselfeldt på Sjælland, där han var anställd som jägmästare. Det har säkert varit långa väntear i det lilla jägmästarebostället ute i de stora, ensamma skogarna. Emilie led av en långvarig ögonsjukdom, som hindrade henne i läsning och handarbete, och hennes mor var en sträng gammal dam, som hade haft helt andra planer för sin vackra dotter, än att hon skulle gifta sig med en fattig målare. Hon var förresten en fin och klok gammal dam, som svärmade för Napoleon och Voltaire, och som broderade mycket vackert i silke och guld.

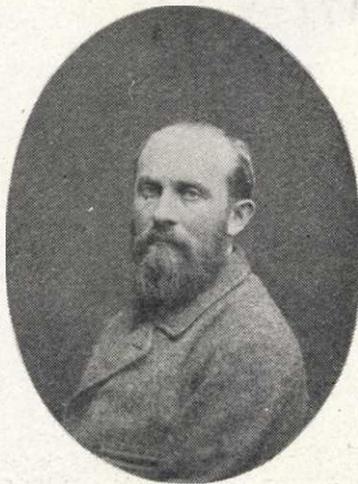
Posten var då för tiden en långsam och dyrbar affär, och Emilie måste nöja sig med några få brev om året. Men hon var sin kärlek trogen och väntade tåligt till dess Roed kom hem 1842, då de gifte sig och flyttade in i en liten våning på Christianshavn.

*

Det var under en lycklig konstperiod Roed uppehöll sig i Italien. Thorvaldsen var den gången kung i den skandinaviska konstnärskolonien i Rom, och en hel rad framstående förmågor, både från Norden och från Frankrike och Tyskland, funno i Italiens natur och konst all den näring, som de menade sig behöva för sin utveckling, och italienska motiv voro på den tiden mera på modet än allt annat.

Leopold Robert gav Europa sitt eget idealiserade operabegrepp om Italien, och för att blott tala om våra danska målare voro Ernst Meyer och Marstrand outtröttliga i att måla Italiens himmel så blå, som den i sina bästa ögonblick kan vara, och i att befolka sina tavlor med mörkögda italienska skönheter.

Det är intet tvivel om, att Ernst Meyer hade en varmare färgskala än Roed, och att Marstrand var honom mycket överlägsen i

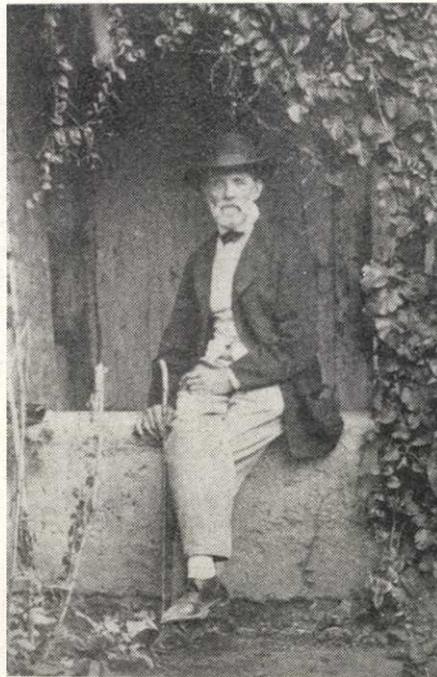

Fritz Vermehren.

komposition och livlig uppfinningsrikedom. Men när man nu ser på deras olika uppfattning av Italien, förefaller det nästan, som om Meyer och Marstrand målat något mera tillfälligt, men Roed hade sett och uppfattat det Italien, som alltid förblir detsamma. En fransk författare har en gång sagt: "Norden har färg; södern har ljus", och det har nog sin sanning.

Visserligen kunna ju stundom himlen och havet i södern antaga en färgprakt, som vi icke känna här hemma, men för det mesta uppsugas färgerna av ljuset. Den darrande, opalfärgade ljusdimma, som ofta döljer horisonten i Italien och ger bergens linjer en nästan omateriell lätthet, är dock det mest betecknande italienska. Upp emot denna ljushimmel stå de vita murarna, de svarta cypresserna och bronsfärgade pinjerna med skulpterad stränghet. Olivplanteringarnas silvergrå lövverk ger heller ingen stark färgklang, och det är egentligen blott om våren när persikoträden och rosorna blomma, som de blekröda tonerna blanda sig som något glatt och fläckigt i landskapet.

Roed hade säkert rätta blicken för den italienska färgskalan. Han förstod att återge det bleka, ljusmättade i luften; de fina, smältande tonerna över bergen, och detta torra, dammiga i solskenet som är egendomligt för den italienska sommaren. Han förstod också den innerliga sammansmältningen av naturen

Jörgen Roed. Under Roma-tiden.

och arkitekturen, som är så enastående för detta underbara land. Han har uppfattat, hur ett kloster eller en kyrka springer fram ur berget som en blomma, hur de antika akvedukterna följa landskapet som en rytm, hur var trappa, som är huggen i klippan upp till en bergby, var båg gång, som kransar en vinje, är det riktiga uttrycket för det, varmed människorna måste komplettera naturen så att allt samverkar till ett stort enhetsintryck.

I alla de målningar Roed sände hem från Italien: "Pæstumtemplet", "Gården i Bargello", "Parti från Villa Borghese" och 27 olika studier, finner man, till och med i de minsta, en klassisk ro, som jag icke kan beteckna annorlunda än som något historiskt, och som säkert alltid kommer att hålla sig.

Från samma period förskriver sig hans utmärkta kopia av Rafaels "Madonnans kröning" i Vatikanen, som förvärvades av geheimekonferensrådet Fredr. Treschow.

Constantin Hansen, som var samtidigt med Roed i Italien, hade samma uppfattning av den italienska naturen. Jag påminner mig hans målning från Villa Albani (före detta i fru V. Heises ägo) som en av de skönaste uppenbarelser av den romerska naturen. Under första tiden av denna resa voro Roed och Constantin Hansen oskiljaktiga kamrater och vänner. Sedan inträffade en brytning mellan dem, vars anledning varken jag eller någon annan fått veta, men det blev en brytning för hela livet och vållade Roed en djup och oövervinnlig sorg. I Constantin Hansen miste han en vän, som icke blev ersatt av någon annan.

Hur annorlunda var icke Italien på den tiden! Där funnos ju varken järnvägar eller automobiler, ja, till och med diligenserna förekommo sparsamt. För unga konstnärer, som ännu icke hade många skillingar i fickan, var det vanligaste fortskaffningsmedlet vetturinen. Man hyrde en vagn med en eller två hästar och kom överens med kusken om en viss summa, för vilken han var skyldig att skaffa mat på resan. Och hade man icke råd att hyra en vetturin, gick man på sina ben. Roed genomvandrade Tyrolen och gick sedan långa sträckor i Italien.

Det fordrades goda krafter till dessa långa vandringar, och dessutom tog det tid, men hur helt annorlunda intimt lärde man icke känna de olika platserna. Och tyckte man om en plats, stannade man där, så länge man hade lust. Ännu har jag härliga teckningar från flera ställen på vägen mellan Rom och Neapel, som Roed icke kunde skilja sig från. Och så gott som varje liten by i Italien gömmer ju på ett eller annat säreget konstverk. Antingen är det en kyrka, ett palats, en fontän, eller tavlor av en målare som en gång föddes där, och vars bästa arbeten blott äro att finna i hans hemort.

Under de fem år Roed tillbragte i Italien fick hela hans konstnärspersonlighet sin fulla kultur. Få målare ha trängt så djupt in i den gamla konsten som han, känt den så noga och älskat den så innerligt. Av allt han såg i Italien var det dock först och sist antiken, som han älskade. Den grekiska konsten var för honom den grundval, varpå han byggde hela sin konstuppfattning.

Han menade och har ofta uttalat, att när människorna komma in på avvägar och onaturligheter i konsten, är antiken den normala utgångspunkten man måste vända tillbaka till för att åter komma i jämnvikt. "Icke för att imitera den, men för att lära av den", som han uttryckte sig.

Det är ganska egendomligt, att Roed betraktade sig själv som en direkt lärjunge av

Hårläkemedlen — RA — DI — ON — Den bästa julgåva!

Radioakt. Vetenskapligt.

CHEM. ANST. IBIS, II Stora Nygatan, Stockholm.

Rikstel. 17076.
Allm. tel. 14629.

Obs!

Mjällbildning och håravfall upphöra genast. Nytt hår även på skalliga personer, om hårrötterna ej döda. Pris pr flaska 6:—.
Gränad botas och förhindras. Pris pr burk 3:50.

antiken, då hans egen konst egentligen aldrig bär spår därav. Den var väl — om någon — dansk i hela sin karaktär. När han målade den mänskliga kroppen fick han icke fram det enkla, osammansatta i linjer och totalverkan, som är antikens sårmarke. Han förlorade sig tvärtom lätt i för många detaljer och målade ofta icke blott vad han såg, men vad han visste, vilket kunde ha till följd, att enheten sprängdes i något oroligt. Och dock ansåg han antiken som sin ofelbara läromästare, som han såg upp till med något liknande tillbedjan. Han sade ofta, att den härligaste byggnaden i Italien var Poseidontemplet i Pæstum och att de bästa målningarna voro de pompejanska väggdekorationerna i Neapels museum.

Men han var icke ensidig och hade alltid öga och beundran för alla uttryck inom konsten, så snart de vittnade om en sann och sund uppfattning. Han kunde försjuka i en djup beundran inför Beato Angelicos konst, och han älskade alla renässansens stora mästare.

På den tiden hade man ju icke som nu alla de utmärkta och billiga fotografierna av de gamla mästerverken. Det fanns en och annan bok med kopparstick eller enstaka reproduktioner av berömda tavlor, som voro rätt dyra, men för övrigt var det att vara konstännare en minneskonst. När man var utdriven ur paradiset var allt man hade sett där mer eller mindre en dröm.

Men Roed hade sina ögon väl öppna under denna italienska dröm. Få konstnärer av de många, som ha så stor hjälp för sitt minne i de talrika reproduktioner envar nu kan förskaffa sig, äga en så djup och omfattande insikt i den gamla konsten, som Roed var i besittning av.

På det hela taget voro nog dessa fem år av hans liv de lyckligaste och mest bekymmerfria han upplevde. Men hans tankar och längtan gingo oupphörligt till Danmark, till henne, som tåligt väntade på honom i det lilla jägmästarehuset i Gisselfeldts stora, ensamma skogar, och till hans älskade hem i Ringsted. Då hans yngsta syster Signe blev konfirmerad, sände han henne en liten ask med några små romerska pärlor, en mosaiknål med ett litet hundhuvud och ett par små örhängen. Det hela var mycket smått och kostade väl knappt många lire. Men ett litet brev, som ledsagade denna gåva, vittnar bäst om Roeds känsla för alla därhemma i Ringsted, och jag vill därför återge det.

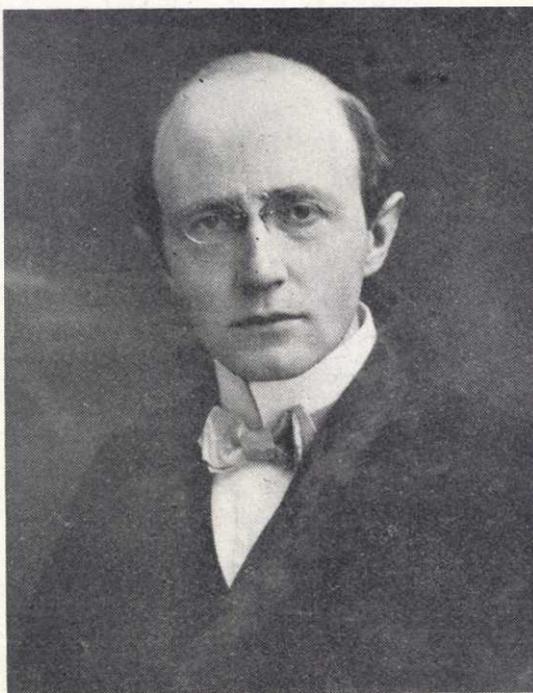
Till Jungfru Signe Roed i Ringsted, Danmark.
Min Pulla!

Du kan väl begripa, att jag gärna skulle ha kommit och följt dig i kyrkan söndagen efter påsk och hört hur bra du kan svara för dig, och sedan vara med om att äta sago-soppa och åka ut i skogen, men då detta nu icke kan ske, får du låta innehållet av denna lilla ask gå i mitt ställe. Du skall icke bli rädd för bulldoggen (hunden på nålen), pärlorna tycker du säkert bra om, och örhängena äro då håller inte så dåliga, ty det är äkta stenar (turkoser). Om nu kapten Kjerulf med sin fru kommer igenom Ringsted på dagen, komma de kanske att själva lämna dig detta tillika med många, många hälsningar från din Jörgen. Och så kunde du gärna kyssa dem för besväret. Om de däremot komma om natten med diligensen, tänker jag nog, att postmästaren är snäll och tar emot det och lämnar dig det sedan. Hälsa nu far, mor, Hanne, Mette, Line, Signe (hon själv), Hans, Maren, Thea, drängen med flera.

Och så farväl, min ängel!

*

(Forts.) Det är ett *paysage intime*, mjukt och kultiverat,

Albert Henning och hans nya dikter.

OM DET MED FOG KAN SÄGAS, ATT den svenska litteraturen under 1900-talets första år led av poetisk hypertrofi, så har detta numera upphört att gälla. Det råder otvivelaktigt brist på god prosa i Sverige för närvarande, men även lyriken flyter sparsamt. Det skall dock inte glömmas, att vi verkligen äga en och annan ung diktare, som har rätt att fordra, att hans poesi inte blir överdödad av världslarmet. Albert Henning har avgjort den rätten: han är en fin och innerlig sångare, en av de stämmor, som inte pocka på att bli hörda, men som, en gång uppfattade, bevaras i hjärtat.

Han har tidigare utsänt två diktsamlingar, *Den tysta elden* (1909) och *Speglingar* (1915). Båda återgävo med vinnande omedelbarhet den värld, vari han levat, dess naturintryck, dess inre upplevelser. Om han redan efter utgivandet av den senare kunde ha sagt med en tysk diktare:

Schon klingt mein Name leise in das Land,
Schon nennt ihn mancher in des Beifalls Tone:
Und Leute sind's von Urteil und Verstand —

så bör han i och med sina nya dikter, *Meditationer* (Sthlm 1919, P. A. Norstedt & Söners förlag), kunna hoppas på att bli värderad i något vidare kretsar. Det är en vacker och personlig gåva till vem som vill mottaga den.

Albert Henning är uppenbarligen en poet, som är stadd i utveckling. Den nya boken skiljer sig i två avseenden från de föregående. Dels har, som titeln antyder, det inre livet fått större utrymme, dels gå dessa dikter mera i dur än hans tidigare. Väl vandrar han ännu stundom i det skumma parklandskap, som så ofta trädde fram med sin böljande horisont och sin melankoli i hans juvenilia:

Trädens kronor afontstill vilja
mot en junihimmels blonda sken,
och ur grönskan lysa, mörkt i lila,
överrika klarar av syren.
Tyst stå popplarna i aftonljuset,
ån står blank bak gröna snärens rad,
och i tystna'n viskar sakta suset
utav silverpoppelns blad.

verat, sammansatt av glidande skuggor och glansdagar. De ädla träden stå som hemlighetsfulla andeväsen i ljusdunklet, svagt prasslande för vinden.

Men detta landskap är inte det förhärskande i *Meditationer*; det har kommit ett nytt, ett strängare, men också ljusare. Klarast tecknar det sig i den sköna dikt, som heter *Falken*:

I ljus står världen, vinterkall,
och under rymd av blå kristall
i snöljus dalen lyser,
en jättefåra, bred och djup,
emellan granbevuxna stup,
där ljuset självt förfrysar.

På dalens botten, vinterklädd,
osynlig, i sin djupa bädd,
den frusna floden rinner,
och röken, silverblå och rak,
sig lyfter från ett stugutak,
som halvt i snön försvinner.

Men högt i rymdens blåa värld,
där seglar fram på enslig färd
en falk i vida kretsar.
Mitt hjärta, fyllt av solig fröjd,
den lyfter upp i rymdblå höjd
högt över bergens spetsar.

Vilken tadellös komposition i dessa strofer! Blicken lyfter sig med röken ur den igenfrusna dalen upp till rymden, där falken kretsar stolt och fri. Och vilken fläkt över de slutna, spänstiga stroferna!

I själva verket är denna fria fågel högt uppe i det blå Albert Hennings poetiska vinnjett. Gång på gång återkommer bilden: *Fågeln i aftonbranden* är en variation av samma tema, och i *Bergvandrararen* — även den en vinterdikt med något av frostkristallernas strålgans — förnimma vi åter suset ovanifrån. Här är det en örn, som avlockar diktaren utropet:

Lyckans hemlighet bland tingen,
i vårt hjärta innelyckt,
hemligheten, den är vingen,
vingen, vingen stadd i flykt.

Det går en utpräglad metafysisk åder genom Albert Hennings poesi. I dessa dikter har han sjungit ut något av det oändlighetsbehov, som är ett med det sanna skönhetslivet. Den tyska estetikens mästare kunna från sitt Elysium hälsa en lärjunge i denne senfödde dyrkare av lyran. Hur djup hans filosofiska läggning är, visar sig kanske tydligast i den utomordentliga dikt, efter vilken samlingen fått sitt namn: det är en lyrisk spekulation över själva tidsbegreppet, en utsökt fantasi, där skuggan av en sländas sommarflykt stämmer möte med bruset av seklens höstliga stormfärd. Det händer inte ofta, att man finner ett av den mänskliga tankens eviga problem uttryckt i så skimrande ord, i strofer av en sådan klang.

Klang — det är ordet, som man ständigt får på läppen, när det gäller att karaktärisera hans diktning. Det är inte så mycket välklang — fast heller inte den saknas — som en slags inre klang, något metalliskt i själva personligheten. Ett av de adjektiv, som han med förkärlek begagnar i sina vinterstämningar, är *stålblått*, och han har skrivit ett poem, som heter *Den klingande lunden*. Det finns inga alpsyner i *Meditationer*, naturintrycken äro tvärtom tydligt nog lokalbestämda till de trakter i norra och östra Skåne, där diktaren levt och färdats, men man andas icke dess mindre heroisk luft i hans värld. Skönhetslivet är i släkt med hjältelivet — det visste de gamla tyskarna, och det finns hos Albert Henning något av en blyg hjälte. Endast den,

Bomullstyger = Möbeltyger = Gardiner

Prover på begäran. * * *
Precisera vad som önskas.

* Konstfliten, Göteborg.

TAPETKOMPANIET

Katarinavägen 7, STOCKHOLM

R. T. 9905   Telegr.-adr.: Tapetkompaniet.

Säljer bästa TAPETER över hela riket. Största sortering av modernaste in- och utländska kvaliteter till lägsta priser. Begär omgående prover från oss. Till landsorten mot postförskott eller efterkrav. Bästa inköpskälla för målare och större förbrukare.

som lidit av det jordiska och känt det som en börda, men som lyft det på viljans sköld mot ljuset, kan forma strofer av ett sådant dolt jubel som hans. Så god klang får metallen först då den blivit frigjord från slagget.

Det som utmärker dessa dikter är också en ovanlig renhet, en känslornas förädling, nobel i all sin försynthet. Mycket i dem handlar just om själens växt, om ögonblick, då jaget vidgas och en ny dager faller över världen. Ett sådant poem är *Väckelse*, som skildrar hur drömmen i midnattsstunden rör vid anden liksom ängeln en gång rörde vid dammen i Bethesda; ett sådant är *Främlingen* med dess fina, dämpade anslag:

Du går bland jordetingen
din kända väg, själv ett av dem.
Du lever inom ringen
av dessa ting, ditt hem.

Men plötsligt rymden tiger,
och tyst står världens glam.
En okänd främling stiger
utur ditt väsen fram.
Han träder gåtfull, hög och stum
ur själens bottenlösa rum
med fjärrglas i sitt öga,
och tingens välbekanta drag
de vika med ditt eget jag
och växa gåtfullt höga.

Men fast Albert Henning ständigt sträcker sina armar mot denna metafysiska upplevelse, är han trogen och ridderlig och tacksam för de jordiska gåvor, som fallit på hans lott. Ridderligheten framträder i den harmsna dikten om Sveriges svar till Finland, tacksamheten lyser emot en från snart sagt varje sida. Här är en dikt om *Hemmet*, omstrålad av den djupaste andakt, och en annan om *Hembygdens landskap*; en om *Förgångna jular* och en om *En gammal prästgård*. Ungdomsminnena ha i honom en öm vårdare: över dem blommar hans poesi med samma trofasthet som äppelträdet över den skövlade gård, han själv besjunger. Inte ens när han diktar om vad han förspillt, grumlas det klara flödet i hans sinne. Finge man döma utslutande efter de bekännelser, som ges i modern litteratur, är det inte många män beskärt att genom en erotisk kris rädda den sinnets friskhet och den samvetets oskuld, varom *En korsriddares sång* bär vittne:

Jag smyckade ett drottninghår
med diadem av tår vid tår.
Jag bredde, där hon skulle gå,
min stolthet, stolt att den försmå,
och skänkte bort till tidsfördriv
min hela värld, mitt liv.

Jag offrat allt som offras kan,
och därför blygs jag ej som man.
Jag ödslat, ödslat mina år,
men där står glans i deras spår.
Mer fåvitskt mången man fördrömt
ett liv, som milt blev dömt.

Där står glans i deras spår — ja förvisso, Albert Henning kan säga det utan att det klingar falskt. Det utströmmar från dessa dikter — resultaten av högtidsstunderna i en mans liv — en personlighetens charm, som är oemotståndlig, något av den goda vilja, som först gör ett diktverk riktigt vackert och kärt som ett ansikte. Han har inte låtit förgifta sig av allt det i livet, som är hårt och gement och vidrigt; som en trogen tempeltjänare har han vårdat den eld, som brunnit i hans eget bröst. Om den elden inte flammor och fräser, så brinner den i stället med varm och ren låga. Själv kallade han den "tyst" på titelbladet till sina förstlingsdikter. Djup och igenfrusen ligger dalen, men högt

över den utsträcker falcken sin fria flykt. Det är bilden av en evig motsats. Men det finns makter inom oss själva, som kunna hjälpa oss att bryta den hårda skorpan. Med andra ord har Albert Henning sagt detsamma i *Den brustna fontänen*, det poem, som han, säkert medveten om dess symbolik, ställt främst bland sina nya dikter:

Men ur förgängelsen, som härskar här,
ur jordens våld, i livsstartigt ljusbegär,
med sorl, som stolt förödelsen förtiger,
friboret skön den ljusa strålen stiger.

GÖRAN LINDBLAD.

Utlänningen.

Novell av ANTON TJECHOV.

Översättning från ryskan
av ELLEN RYDELIUS.

DET ÄR SÖNDAGSFÖRMIDDAG. Godsägar Kamysjev sitter hemma hos sig i matsalen vid ett luxuöst dukat bord och äter långsamt frukost. Hans måltid delas av den prudentliga, slätrakade gamle fransmannen monsieur Champon. Denne Champon har en gång i tiden varit Kamysjevs guvernör, han har lärt hans barn fina manér, vackert uttal och dans, och sedan, när Kamysjevs barn växt upp och blivit löjtnanter, har Champon stannat kvar som ett slags manlig bonne. Den forne guvernörens skyldigheter äro icke komplicerade. Han måste klä sig korrekt, lukta parfym, höra på Kamysjevs tomma prat, äta, dricka, sova... det är visst alltsammans. För detta får han kost, logis och en obestämmd lön.

Kamysjev äter och pladdrar som vanligt. — Det var rysligt! — säger han och torkar bort tårarna, som tränga fram, sedan han ätit en skinkbit, tjockt påsmetad med senap. — Uff! Det känns i huvudet och alla leder. Men utav er franska senap känns det ingenting, om man så åt upp en hel burk!

— Somliga tycka om fransk, andra tycka om rysk... förklarar Champon milt.

— Ingen tycker om fransk utom möjligen fransmännen. Och fransmannen äter nu vad man än sätter framför honom: både grodor och råttor och kackerlackor... brr! Ni tycker t. ex. icke om den här skinkan för att den är rysk, men om man serverade er stekt fönsterglas och sade att det var franskt, så skulle ni äta upp det och smacka av förtjusning... Ni tycker, att allt ryskt är dåligt.

— Det säger jag inte.

— Allt ryskt är dåligt, och det franska — oh, c'est très joli! Ni anser, att det icke finns något bättre land än Frankrike, och för min del — vad är egentligen ert Frankrike, uppriktigt talat? En liten jordlapp! Skicka dit vår länsman, så skulle han anhålla att bli förflyttad om en månad: det finns ingen plats att röra sig på! Ert Frankrike kan man resa runt på en dag, men går man utom porten hos oss — så ser man intet slut på landet! Man far och far....

— Ja, monsieur, Ryssland är ett kolossalt land.

— Det är just vad det är! Ni menar, att det icke finns bättre folk än fransmännen. Ett bildat, intelligent folk! En sådan civilisation! Jag medger, att alla fransmän äro bildade, belevade... det är riktigt... Fransmannen tillåter sig aldrig en ohövlighet: i tid sätter han fram en stol åt en dam, han äter icke kräftor med gaffel, spottar icke på golvet,

men... han har ingen fläkt! Han har ingen fläkt över sig! Jag kan icke förklara det för er, men fransmannen saknar något av detta... (den talande sprattlar med fingrarna i luften) detta... juridiska. Jag minns, att jag läst någonstans, att ni alla ha förvärvat ert förstånd igenom böcker, men hos oss är det medfött. Om en ryss riktigt får studera vetenskap, så kan ingen av era professorer jämföra sig med honom.

— Det kan ju hända... — säger Champon liksom motvilligt.

— Nej, det kan icke hända utan det är så! Det lönar icke att grina illa, jag talar sanning! Den ryska intelligensen är en uppfinnarintelligens! Men naturligtvis ger man det icke utlopp, och skryta kan den icke... Den uppfinnar någonting och slår sönder det eller låter barnen leka med det, men om någon av era fransmän uppfinnar någon smörja, skriker han ut det för hela världen. Häromdagen gjorde kusken Jona en liten människa av trä, man kan rycka i gubben i en tråd, så gör han något opassande. Men Jona skryter icke. På det hela taget tycker jag icke om fransmännen! Jag talar icke om er utan i allmänhet... Det är ett omoraliskt folk! Till utseendet är det som om de liknade människor, men de leva som hundar... Låt oss bara ta som exempel äktenskapet. När man gifter sig hos oss, så håller man sig till sin hustru och det är inga resonemang om det, men hos er vete fan hur man gör. Mannen sitter hela dagen på kaféet, och hustrun har hela huset fullt med fransmän och dansar cancan med dem.

— Det är osanning! — utbrister Champon, som icke längre kan behärska sig, blossande av vrede. — I Frankrike står familjeprincipen mycket högt!

— Jo, vi känna till den där principen! Ni borde skämmas att försvara den. Man måste vara opartisk: svin äro svin... Jag är tacksam mot tyskarna för att de klädde dem... Ja sannerligen det är jag. Gud give dem välgång...

— I så fall, monsieur, förstår jag icke en sak — säger fransmannen, medan han rusar upp med blixtrande ögon, — varför ni behåller mig här, då ni hatar fransmän?

— Var skall jag göra av er?

— Låt mig fara, så reser jag till Frankrike?

— Va-falls? Tror ni man släpper in er i Frankrike nu? Ni har ju förrätt ert fosterland! Än anser ni Napoleon vara en stor man, än är det Gambetta... det kan inte fan begripa sig på er!

— Monsieur! — säger Champon på franska, medan saliven sprutar om honom och han kramar ihop servetten i handen. — Värre förolämpningar än de som ni nyss tillfogat mina känslor, kunde icke ens min fiende uttänka! Allt är slut! Fransmannen gör en tragisk gest med handen, kastar sirligt servetten på bordet och lämnar rummet med värdighet.

Tre timmar efteråt dukas bordet om och betjänten serverar middagen. Kamysjev sätter sig ensam till bords. Efter att ha tagit den förberedande snapsen känner han en längtan att prata. Han vill resonnera, men det finns ingen åhörare...

— Vad gör Alfons Ludovikovitj? — frågar betjänten.

— Han packar sin koffert.

— En så'n tok, Gud sig förbarne! — säger Kamysjev och går upp till fransmannen.

Champon sitter mitt på golvet i sitt rum och lägger med darrande händer ned i kofferten underkläder, flakonger med parfym, bönböcker, hängslen, halsdukar... Hela hans

Äkta Siden- & Spetsdepôt Äkta Spetsar, Kragar, Motiv,
LINNÉGATAN 38
HANS. Hanbroderier, Lingerie m. m.

Fru Gerda Bergh in memoriam.

FRU GERDA BERGH, överintendenten Richard Berghs efterlämnade maka, hörde till de människor, som ur själva lidandet tyckas hämta en ädel livsglädje, vilka i själva sjukdomen tyckas undgå ett slags högre hälsa. I femton år led hon av den sjukdom, kräfta, som gjorde slut på hennes liv — femton år under ofta återkommande smärtor och med upprepade operationer. Och under hela denna tid var hon dock en ljusspridare och kraftkälla för alla omkring sig. I sin mans livsverk hade ock hon del, eldande, tillbakahållande, beundrande, kritiserande, allt efter vad som krävdes. Denna kvinna, som en gång i ett privatbrev skrev: "varje känsla av band är mig outhärdlig" var en den mest hängivna maka, den ömmaste moder, den trognaste vän — en fri ande, för vilken Kärleken var det högsta ja, enda budet. Som vän var hon sådan, att hon kunde ägna en otrolig omsorg åt att finna ut vad som kunde vara den bästa, mest kärkomna gåvan för en vän, en anförvänt. Och detta ingalunda av någon sådan där hjärtats beskäftighet, som många

Gerda Bergh var ända från barndomen sjuklig. Men när hon som ung flicka en gång haft en svår blodstörtning, se, då försvann hennes sjukdomsgula hy och skönhetens skära rosor kommo på hennes kinder för att aldrig mer lämna dem. Det ligger något nästan symboliskt däri — för henne spirade rosor ur smärtan. "Jag tackar mest för det allra svåraste", skrev hon en gång till en väninna. Är icke den livskärlek, som kommer ur *det* sinnelaget, den djupaste, ädlaste, som kan tänkas — en sådan, som kommer en att känna, hur livet dock till slut går segrande fram även ur smärtan och döden. — Gerda Bergh har nu ryckts från det vackra, glada hem på Storängen vid Stockholm, som hennes make ej så långt dess-

beskedlig kvinna kan äga. Gerda Bergh hörde till de sällsynta människor, som med en brinnande idealitet, en hängiven dyrkan av idéer och ett aldrig svikande bildningsintresse, som kom henne att med de flyende åren lägga allt mer till sin andliga intressesfär, förena en varm och verksam kärlek till människorna omkring sig.

förinnan hade lämnat för alltid, och sover nu under blommor. De gamle trodde, att asphodelen, gravens lilja, blommade även i underjorden. När man tänker på Gerda Bergh, tycker man det ligger något i den myten: ty var än denna lilla bräckliga fot trampade, vore det så i skuggornas dystra rike, måste, tycker man, leende blommor spira fram. E. TH.

prudentliga figur, kofferten, sängen och bordet liksom utandas elegans och kvinnlighet. Ur hans stora ljusblå ögon falla stora tårar ned på kofferten.

— Vart ska ni ta vägen? — frågar Kamysjev, sedan han stått en stund.

Fransmannen tiger.

— Tänker ni resa bort? — fortsätter Kamysjev. — Nå, som ni behagar... Jag vågar icke hålla er tillbaka... Men det är litet besynnerligt, hur skall ni kunna fara utan pass? Det förvånar mig! Ni vet, jag har ju förlorat ert pass. Jag stack in det bland mina papper en gång, och så försvann det... Och det är strängt hos oss i fråga om pass. Ni hinner nog inte fara fem verst förrän de hugga er.

Champon lyfter på huvudet och ser misstroget på Kamysjev.

— Ja... Nu skall ni få se! De se utanpå er, att ni inte har pass, och genast heter det: vad är ni för en? Alfons Champon! Vi känna till de där alfonsarna! Behagar ni inte göra ett litet uppehåll här i närheten?

— Ni skämtar?

— Varför skulle jag skämta? Det behövs minsann inte! Men det är ett villkor, förstår ni: kom sedan icke och lipa och skriv brev. Jag kommer icke att röra ett finger, när de leda er förbi i bojar.

Champon rusar upp, och blek, med uppspärrade ögon, börjar han gå av och an i rummet.

— Vad vill ni göra med mig? — säger han och griper sig förtvivad om huvudet. — Min Gud? O, förbannad vare den stund, då jag fick den olyckliga tanken att lämna mitt fosterland!

— Nå, nå! — jag skämtade ju bara! — säger Kamysjev, och sänker rösten. — En sådan konstig kropp, som inte förstår sig på skämt! Man kan ju inte säga ett ord!

— Min vän! — piper Champon, lugnad av Kamysjevs ton. — Jag svär er, jag är fästad

vid Ryssland, vid er och era barn... Att lämna er är lika svårt för mig som att dö! Men varje ord ni säger skär mig i hjärtat!

— Ack, en sådan besynnerlig människa! Om jag grälar på fransmän, varför skall ni då bli stött för det? Tänk så mycket som vi skälla på, då skulle ju alla bli stötta! Ni är verkligen en underlig prisse! Tag bara som exempel Lasar Isakitj, arrendatorn... Jag kallar honom både det ena och det andra, juderackare och blodsgare, och gör ett svinöra av rockskörtet och drar honom i byxor... inte blir han stött?

— Men han är ju en slav! För en kopek är han färdig till vilken gemenhet som helst!

— Nå, seså... lugna er! Kom nu så äta vi middag! Nu skola vi hålla frid och endräkt!

Champon pudrar sitt förgråtna ansikte och följer med Kamysjev ut i matsalen. Den första rätten ätes under tystnad, efter den andra börjas samma historia, och på så sätt ta Champons lidanden aldrig något slut.

Samtal med mina väninnor.

Av GERTRUD ALMQVIST-BROGREN.

4.

MANDARINEN.

"DU SKALL INTE TRO ATT JAG ALLTID kunnat konsten", säger min lyckligt gifta väninna. "De första åren voro förfärliga."

"Voro de?" säger jag och spärrar upp ögonen, "och jag, som trodde att du alltid levat i ett idealäktenskap."

Hon skrattar ett litet lågt skratt. Det är något underligt med det skrattet. Det är hjärtligt, men där ligger förborgat ett djup av visdom, som kommer mig att känna bänvan och respekt, nästan en smula rädsla.

"Hur var det?" säger jag, du vill väl inte tala om det för mig, jag skall inte säga det för någon."

"Nej, gör inte det, och om du skriver om det i ett kåseri, så låtsas att det är någon annan än jag. Det kunde annars förstöra alltsammans för mig."

"Ja", säger jag, "jag kan låtsas att du bor långt borta, i Kina t. ex. och är gift med en mandarin."

"Utmärkt, en mandarin, har han inte en tékopp på huvudet?"

"Jo, jag tror det", säger jag tvekan, "en tékopp eller en svarvad träknapp, stor som ett gryllock. Jag minns inte riktigt."

"Min lilla kära mandarin, vad jag älskar dig", sade min väninna.

"Hur kunde det då gå så illa i början?" frågade jag. "Du måste ha begått något förfärligt misstag."

"Det gjorde jag också", sade hon.

"Kanske du trodde, att mannen huvudsakligen lever av gräs, utom kyssar och sådant", föreslog jag. "En del unga flickor leva visst i den föreställningen, innan de gifta sig."

"Nej, det var inte det", sade hon. "Jag har ärvt Hagdahl efter min mor. Jag minskar bara litet på smör och ägg, och inte den mest nogräknade herre anmärker på det nu för tiden. Nej, mandarinerna gillade min matlagning. Han var trött på restaurantmaten."

"Då kanske du trodde att det aldrig blev håll på din mans strumpor, eller att det hörde till hans plikter att stoppa dem själv?"

"Inte heller det. Men jag vet verkligen en äktenskaplig lycka, som gick i kvav på strumporna. Den nygifte hustrun förebrädde sin man att han lät hålen bli så stora och förehöll honom hans plikt att lämna henne strumporna, medan hålen ännu voro små. Han sade att det var hennes plikt att se efter om de voro stora eller små. De tvistade om varandras plikter i två år, och sedan skildes de. — Nej, det var inte det.

Ett bröllop inom artistvärlden.

DEN 20 DECEMBER FIRADES I STOCKHOLM bröllop mellan direktören *Herman Hultgren* och skådespelerskan fröken *Signe Kolthoff*. Direktör Hultgren, som är son till framlidne godsägaren August Hultgren i Söderåkra i Småland och hans maka, född Uddenberg, inträdde 1907 i Riksbankens tjänst, som han för ett par år sedan lämnade för att övergå till affärslivet. Direktör Hultgren har dessutom stora konstnärliga intressen och är själv högt uppburen för sin ovanligt vackra baryton.

Hans maka *Signe Kolthoff* — dotter till framlidne artisten *Oscar Kolthoff* i Uppsala — började ävenledes sin kostnärarbana som lyrisk artist och hade inom operetten — bl. a. vid Vasateatern — gjort stor lycka, då hon 1905 övergick till Svenska teatern i Hälsingfors, och sedan dess har hon ju som dramatisk artist nått fram till ett högt uppburet konstnärskap och intar numera en av de främsta platserna i Dramatiska teaterns ensemble. Vi erinra här endast om hennes *madame Sans-Gêne*, hennes *Judit* och nu senast *mrs Cheveley* och *Portia* — alla präglade av en högt kultiverad scenkonst.

Det är heller inte ofta en scenisk konstnär kan uppvisa en sådan under generationer samlad, nedärvd fond av gammal kultur, som fallet är med *Signe Kolthoff*. Hon tillhör nämligen en släkt, som i snart 300 år intagit en — särskilt i Värmland — mycket bemärkt ställning. Sitt namn har släkten efter godset *Kultenhoff* i Västfalen, som en *Herman Kolthoff* i slutet av 1500-talet rådde om. Dennes son *Henrik* överflyttade vid pass 1630 till Sverige, där han blev borgare och köpman i Karlstad, med tiden rådman och slutligen stadens borgmästare. Samtidigt ingrep han livligt i den värmländska järnhandteringen, blev stor brukspatron och

Fru Signe Kolthoff-Hultgren.

Direktör Herman Hultgren.

Jag gick var morgon i daggryningen i blotta linnét mitt ut på sängkammargolvet, dit slungade min mandarin dem på kvällen, och undersökte dem. Nej, det var inte det."

"Då kanske du försummade hans stärksaker, så att han gick miste om den rätta tiden för en officiell och för hans ställning högviktig middag, därför att hans kraglåda i sista ögonblicket befanns tom?"

"Nej, inte heller det. Om något kan vara värre än det, så var det jag gjorde värre."

"Om du inte talar om det för mig, får jag aldrig en lugn stund i livet mera."

"Å, kära du, jag glömde något, som alla, som är gifta med mandariner måste komma ihåg, om det skall gå bra. Jag glömde dogmat — du vet väl att man säger dogmat nu och inte dogmen, om man är fin och bildad och gift med en mandarin — dogmat om mandarinens ofelbarhet."

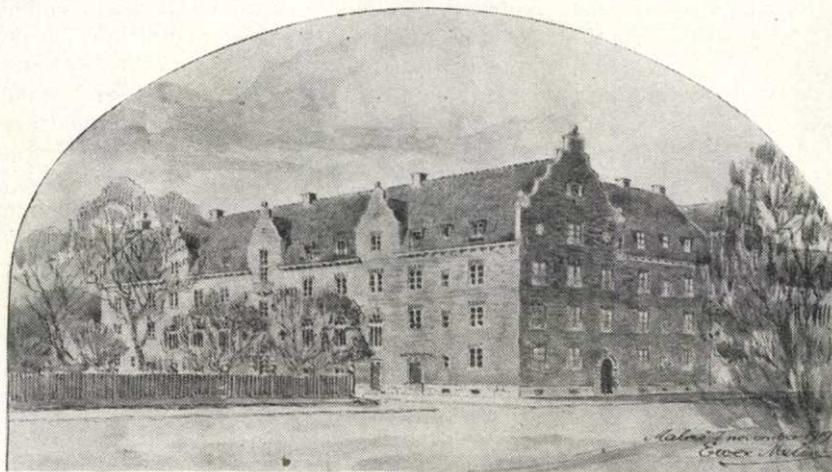
"Är din mandarin sådan?"

"Det är alla själens äkta mandariner, lilla vän. Det kunde tänkas ha något samband med knappen. Du sade ju att det var en knapp och inte en tékopp de hade på huvudet. Knappen kunde trycka på någon punkt av hjärnan och därigenom irritera det cerebrala nervsystemet. Ett tryck på det cerebrala nervsystemet är troligen upphovet till dogmat om mandarinens ofelbarhet. A andra sidan är knappen bara ett yttre kännetecken på mandarinen. Det finns själens äkta mandariner utan knapp. Och jag och min man äro idealister. Vi erkänna och uppskatta värdet av ett andligt tryck. Det irriterande trycket på min mandarins cerebrala nervsystem kan vara framkallat av tyngden av hans eget andliga värde. Min mandarin har ett mycket stort andligt värde.

I själva verket var det det, som jag från början förälskade mig i. Vi kvinnor äro ju un-

derstundom så själfulla varelser, att vi förälska oss i en mans andliga värde.

Nå väl, jag och min mandarin gifte oss.

I Malmö har man f. n. planer på att resa ett hem för självförsörjande kvinnor. Det är Fredrika Bremerförbundets lokalavdelning, som står bakom planerna, och så snart teckningen av grundbidrag avslutats, skall man gripa sig an med förverkligandet. Ritningarna till byggnaden, varav här meddelas en avbildning, ha uppgjorts av arkitekt Melin.

anlade flera av Värmlands mera bekanta järnbruk, Edsvalla, Ransäter, Brattfors, Lindfors m. fl.

Av hans talrika efterkommande ha icke få spelat en roll i landskapets krönika och genom giftermålsförbindelser har släkten Kolthoff under tidernas lopp blivit nära befryndad med många andra av Värmlands mest ansedda släkter, såsom Roman, Bratt, Robsahm, Poignant, von Hofsten, Uggla, Geijer, Låstbom — landshövding Herman av Låstboms mor var född Kolthoff — Rudensköld, Schröderheim, Falk, Troili — bergsrådet Samuel Troili var gift med Agneta Kolthoff — och slutligen Löwenhielm — den bekante kanslipresidenten, riksrådet och serafimerriddaren, greve Karl Gustaf Löwenhielms första maka hette Elisabet Kolthoff.

Bland släktens medlemmar från senare tider märkas i detta nu brukspatron Ivar Kolthoff i Saltsjö-Duvnäs och hans syster fru Ida Söderhielm i Surte — sysslingar med fru Signe Kolthoff-Hultgren. Och andra hennes sysslingar voro framlidne konservatorn, doktor Gustaf Kolthoff och hans systrar, fru Beda av Ekström på Forshaga i Värmland samt fru Amanda Beskow, maka till den bekante ståtetsaren Bernhard Beskow.

På tal om släkten Kolthoffs värmländska traditioner må slutligen också nämnas, att fru Signe Kolthoff-Hultgren genom sin farfars mor, som tillhörde adliga ätten Granfelt och vidare genom förfäder inom ätterna von Gegerfelt, Uggla, Gyllenspetz och Faxell är ättling av den vittfammande ättfadern prosten Erland Gudmundsson i Nor i Värmland på 1500-talet, från vilken ett synnerligen stort antal svenska släkter — därunder icke mindre än ett 30-tal med adliga, friherrliga och grevliga namn — nedstammar.

KARL LÖFSTRÖM.

Då trodde jag mig till min förvåning märka att på hans stora, glänsande, beundransvärda själ fanns en och annan liten dunkel, vandydande fläck. Sådana upptäckter höra väl till början av alla äktenskap, åtminstone de flesta. Min mandarin upptäckte en massa fläckar på min stackars lilla obetydliga själ. Han gjorde mig uppmärksam på dem alla. Ibland grät jag, och ibland funderade jag. Men det slutade alltid med att jag kröp upp i mandarinens knä och erkände att jag var allt vad han sade, jag var liten och småaktig och kvinnligt inkonsekvent, och då åter fick jag hans välbehag och var lycklig.

Slutligen kom dagen, då jag ansåg det lämpligt att upplysa mandarinerna om de små fläckar jag trodde mig ha upptäckt på honom.

Om du tror mig eller inte, minns jag inte vad jag började med, vilket fel menar jag. Jag minns bara vad som följde, ty det tog bort minnet för mig av allt annat. Mandarinen blev ond, förfärligt ond, ond som jag till den stunden aldrig sett en människa vara.

Jag försökte blidka honom med att säga att han väl borde förstå att jag bara menade väl. Han hade ju själv talat med mig om mina fel.

Då blev mandarinerna överlägsna och majestätiska.

"O kvinna", sade han, "du etablerar ett Strindbergskt äktenskapsgräl. Du försvarar dig genom en motbeskyllning. Det är kvinnans förgiftade vapen i strid. En man gör det aldrig."

Då teg jag tvärt. Jag ville inte etablera ett Strindbergskt äktenskapsgräl. Jag hade alltid tyckt att hans kvinnor utmärkte sig för dålig logik, och jag hade ju försvarat mig genom en motbeskyllning. Mandarinen hade rätt. Men mandarinerna nöjde sig inte med det. Han piskade och tillintetgjorde mig med hårda, fördömande ord. Han gjorde mig djupt orätt.

(Forts. sid. 34.)

Lagens prästinnor.

Sonja Branting-Westerstahl. O. Ellquist foto.

Eva Andén och Mathilda Staël

DE SOM TALA OM "MANLIGA" OCH "kvinnliga" yrken, skola säkert anse juristens vara ett avgjort "manligt". För min del får jag anspråkslöst bekänna, att mitt personliga intryck av Sveriges kvinnliga jurister har gett mig den tron, att advokatycket *också* kan vara ett i bästa mening "kvinnligt" yrke. Man talar om att lagens bokstav är död, men de, som ha att stå emellan den bokstaven och människorna, ha att göra med livet själv. "Man får leva både sitt och andras liv" — så hörde vi en kvinnlig advokat yttra om sitt arbete — "och man lever livet så intensivt, därför att man får dela så många sorger och ibland också deras glädje, som t. ex. då man efter en lång fejd lyckats åt en hustru rädda hennes barn i en skillnadsprocess, där båda makarna önska få barnen". Den,

som kan yttra så om sitt yrke, hon torde aldrig kunna bli "torr" till sin personlighet, utan tvärtom ständigt rikare och rörligare som människa. Ej blott Justitia, den blinda, är rättvisans gudinna, utan ock Æquitas, som utom rättvisans vågskål håller ymnighetshornet i sin hand, och ur det hornet äro goda gåvor att hämta — — —

Sveriges kvinnliga advokater äro inte många, bara halva dussinet ännu (talar man om kvinnliga *jurister*, får man emellertid lägga ett par till: både professorskan Anna Wicksell och fru Märta Björnbom-Romson i Lund äro nämligen jur. kandidater, men ingen av dem praktiserar). Nästan alla äro ännu helt unga, och det förefaller, som om de med ett klart huvud förenade den gemytsvärme, det hjärta, som åtminstone den kvinnliga klienten behöver känna sig möta för att hon skall kunna lägga fram småaktiga bekymmer eller förtärande kval.

Några av dessa kvinnor äro kompanjoner med sina män och tillämpa så på ett allt annat än gammaltestamentligt sätt det gammaltestamentliga ordet om "sin man en hjälp"; andra ha egna firmor. Bland dessa "egna firmor" är först och främst att nämna *Advokatfirman Andén & Staël von Holstein* i Stockholm. Kompaniskapet är bara några månader gammalt, — men de båda namnen voro välkända vart och ett på sitt sätt redan innan det lilla "et" kom att förbinda dem. Fröken Mathilda Staël von Holstein "kan" Stockholms fastigheter på sina fem fingrar, en kändedom, som här kommer henne väl till pass; också står firman som vicevärd för ett av Stockholms större bostadskomplex. Men firman sköter naturligtvis också alla andra ärenden, som angå döda ting och levande människor, såsom arvsutredningar, skilsmässor och andra familjerättsaker. Jag vet inte, om fröken Andén, som är den enda kvinnliga medlemmen i Sveriges Advokatsamfund, eller hennes kompanjon äger hela en Portias fyndighet, men i varje fall har hon bestämt en god del av hennes behag och humör. Men hon behöver inte som denna axla en mans advokatkappa för att göra sig hörd: till och med i riksdagen fick hon en gång tala, var den första kvinna, som där stod på talarstol. — Har man vant sig vid att tro allt "kvinnligt" på yrkesmarknaden vara något "i mindre stil", skall man bli förvånad, när man träder in på byrån: i den stora yttersalen en hel liten stab av underordnad personal — kamrer, kassörska, stenograf o. s. v. — och sedan inne i själva mottagningsrummet en förtjusande "kvinnlig" inredning med mahognymöbler och hälsömmade gardiner, som säkert fröjda många kvinnliga klient — ty vilken kvinna, är hon än tyngd av världens största bekymmer, hinner inte i alla fall kasta en blick på gardinerna.

På Stockholms Rätthjälpskontor — den utomor-

Märta Björnbom

Ester Hofvander-Sandberg.

Elisabeth Nilsson

Vårt lands kvinnliga jurister.

von Holstein. O. Ellquist foto.

Hilma Hansson-Söderquist. O. Ellquist foto.

om-Romson.

Rahmn foto.

dentliga institution, där de fattiga få konstnadsfri rättshjälp — siter också en kvinnlig advokat, fru *Sonja Branting-Westerståhl*. Hon är dotter till Hjalmar och Anna Branting — har alltså gott att brås på! — och är själv gift med en advokat. Det borde väl kunna anses som alldeles särskilt lämpligt och naturligt, att även en kvinna har sin plats på rättshjälpskontoret, där en så stor kategori av de hjälpsökande utgöres just av fattiga misshandlade hustrur — den sorten, av vilken en buttert-lugnt sade till sin advokat: "bara han inte sloge mig i *hu'vet*, så ginge det väl an." De jurister, som sköta rättshjälpskontoret — utom fru *Westerståhl* två manliga — skulle utan tvivel som enskilda praktiserande jurister kunna förtjäna det mångdubbla av vad de här uppbara; som de fattigas hjälpare handla de i den anda, som tar sig uttryck i dessa fru *Westerståhls* ord: "Det är en sådan glädje att kunna säga till dem, se'n de fått hjälp: "nej, det kostar ingenting!" Det är f. ö. känt, att fru *Branting-Westerståhl*, hur fin och späd och vek hon än må verka, är en synnerligen duktig advokat; och gömmer hon i sitt kontorsskrivbord sin lille gosses porträtt, så ligger det nog däri en känsla, som bara gör henne dubbelt lyhörd för deras rätt, som äro arma och små.

Stockholms fjärde kvinnliga advokat är fru *Hilma Hansson-Söderquist*. Som sin man, advokaten *Söderquists* medhjälpare utför hon ett duktigt och energiskt arbete. Hon hör f. ö. till de kvinnor, som samtidigt med att de lyfta en del av en mans arbetsbörd uppbara plikter, som mer än räcka till för att uppfylla vanliga kvinnors liv: bakom kontoret, där hon arbetar som advokat, har hon hela sitt hem med fem småtingar. —

Det var fru *Hansson-Söderquist*, som en gång var det levande beviset på det bakvända i en som bekant senare ändrad lagstiftning, som förbjöd gift kvinna, men ej lade hinder för nästan vilken man som helst att uppträda som rättegångsombud ("vilken som helst", ja, ty vad sägs om att det var som — svarande i ett barnuppfostringsmål, en senare mycket anlitad advokat började sin praktik): ena dagen, då hon var ogift, uppträdde hon själv inför rätta, men nästa dag, då hon fått den lilla titel, som för mången kvinna betyder den sanna myndigheten, måste hon skicka fram en vaktmästare med sina papper.

Utanför Stockholm finns det blott två kvinnliga advokater, bägge verksamma i Skåne. E. o. hovrättsnotarien *Ester Hofvander-Sandberg* i Eslöf delar med sin man, notarien *Ivar Sandberg*, både titel och byrå: den sistnämnda är Eslöfs advokatbyrå, kanske den största processbyrån i hela riket. Fru S. är bekant som en energisk och skarp advokat; vår bild visar henne emellertid från en annan och blidare sida i livet. — —

Elisabeth Nilsson i Malmö har så mycket att göra,

att hon redan ser sig om efter annan kvinnlig jurist som hjälp. Hon har vunnit stort förtroende runt om både i den nya hovrättsstaden och i provinsen; och som en liten kuriositet kan i det sammanhanget nämnas, att det upppe i t. ex. Göingebygden sitter mer än en bondgubbe, som aldrig vänder sig till någon annan än sin "fröken notarie". Hennes personlighet präglas av något ovanligt sunt, säkert, lugnt och gediget, genom vilket man känner värmen från ett hjärta, som låter henne önska att göra gott i sin verksamhet: också ivrar hon bl. a. för att kvinnliga anklagade skola såvitt möjligt få kvinnlig rättegångshjälp, då det på det området kommer an på kanske icke så mycket juridiken som den mänskliga förståelsen.

EBBA T.

Anna Wicksell.

(Forts. fr. sid. 31.)

Då blev jag ond. Jag sade honom att han var elak och oräddvis, att jag inte var sådan han sade, att jag aldrig i mitt liv hade grälut med någon människa före honom utom en skolkamrat, som jag hade i sista klassen, och hon var hysterisk och grälade med alla. Och jag bad honom sluta upp att plåga mig.

Då hånlog han och sade: "Jaså är du också sådan. Du måste ha sista ordet. Det måste alla sanna kvinnor ha."

"Nej, det bryr jag mig inte alls om, det får du gärna", sade jag, och sedan teg jag två timmar, för jämt så lång tid behövde mandarinerna för att säga sitt sista ord.

Nästa dag sade jag inte heller många ord. "Jaså, du är långsint också," sade mandarinerna.

"Kanske del", sade jag.

Men frampå eftermiddagen kunde jag inte hålla ut längre.

Du vet eftermiddagen, när det skymmer vinterliden på landet och brasan har glöd-hög. Min mandarin och jag hade redan vant oss vid att ha en stunds uppehåll i dagens sysselsättningar vid den tiden. Han satt i soffhörnet som vanligt och rökte, men jag kom inte genast. Hjärtat värkte i mig. Jag visste att om en stund skulle det vara för sent."

Då kom tårar i ögonen på min lyckligt giffa väninna.

"Finns det något ljuvligare än förtroeligheten med den man håller av en sådan stund", sade hon, "att sjunka tillsammans i en öm och kysk omfamning, som man och hustru, bror och syster, mor och barn, far och dotter, allt som håller tillsammans och värmer varann mot kylan i världen utanför."

Hon tystnade, och tårarna runno alltjämt utför hennes kinder. För att vara en mogen kvinna och därtill inte fullt nygift var hon oförlåtligt sentimental.

"Ja, jag härdade inte ut," fortsatte hon. "Jag föll min mandarin om halsen och bad honom förlåta, och han var stor och gudomlig och förlät alltsammans — den gången — men det var tyvärr inte den enda.

Min mandarin och jag hade flera äktenskapliga frätor det första året.

Ibland önskade jag att en fonograf hade uppfångat dem, eller att ett osynligt vittne stenograferat våra ord. Om mandarinerna sedan hade läst dem i lugn sinnesstämning och trott att de talande voro andra än han och jag, så skulle han ha givit mig rätt.

Jag lärde mig snart vad som var det farligaste av allt. Det var inte att jag blev ond ibland, ond och häffig och utom mig. Det var liksom det upphöjde mandarinerna, gav ho-

nom den rätta mandarinvärdigheten. Min maktlösa vrede blev för honom till en piedestal, varifrån han såg mig liten och eländig och sig själv stor och härlig, och då, då älskade han mig."

"Men vad grälade ni om ofast? Kan du inte minnas det?"

"Nej, det kan jag inte", sade hon, "för sedan jag upphört att tala med honom om hans ofullkomligheter — vad tjänade det till — var det om allt möjligt. Jag minns händelsevis att en gång var det om Wilson. Han sade att han var en humbug, och jag sade att han var en rättfärdig människa. Han sade att jag gjorde det bara av motsägelselusta, och från Wilson övergick det till allt mellan himmel och jord."

Hon såg trött ut och tystnade.

"Men nu är det länge sedan", började hon på nytt. "Och nu äro vi så lyckliga, och alla tala om vår lycka ... och jag ... jag älskar min mandarin. Vi gräla aldrig."

Hon teg litet och jag också.

"Men ibland är jag rädd", fortsatte hon. "Du är en mycket svag kvinna", sade jag. "Det är naturligt att du ofta skall vara rädd. Vad är du rädd för?"

"Jag har hört sägas att, om en människa råkar i livsfara eller tror att hon skall dö, säger hon ibland sitt hjärtas innersta mening. Jag är så rädd att, om det gick så med mig, skulle jag kunna säga till mandarinerna:

"Det är du, som är hård och självisk och oräddvis och småaktig och inte jag. Det är du, som har orädd. Om jag sedan inte dog utan levde, skulle han aldrig förlåta mig."

"Det vore också det bästa", sade jag strängt och allvarligt. "Det vore ju sanningen."

"O nej", sade hon, "du förstår mig inte. Jag älskar mandarinerna. Det finns ingen i världen, som är som han."

"Nej, gud ske lov", sade jag dystert. "Vet du jag har så ont i fötterna ibland", sade min vän plötsligt. "Det är ingen, som inte har ont i fötterna, som kan veta hur det känns att ha riktigt ont i fötterna."

"Nå", sade jag.

"Ja, vi gå riktigt långa promenader ibland, min mandarin och jag. Vi lyckas så mycket om det båda två. Då bli de så ömma. Och ibland, när vi haft en stökdag hemma, springer jag upp och ned från källaren till vinden och sitter knappt på hela dagen. Då är det så svårt på kvällen; när jag kommer in i sängkammaren, sätter jag mig på sängkanten. Jag tycker att jag inte kan röra mig, och fötterna känns som bly."

"Nå."

"Ja, och då ... då böjer sig mandarinerna ned och drar av mig kängorna och strumporna och stryker balsam på mina ömma fötter ... och en gång gick han själv ut i köket och värmdde vatten, jungfrun var ute, och tvättade mina fötter ... o, nej, jag hoppas att jag skulle ta livet av mig själv efteråt, om jag inte älskade honom. Det finns ingen i världen, som är så förtjusande som min mandarin, och han kan inte hjälpa att han är som han är."

Jag sade ingenting. Jag försjönk i tankar.

Men när hon reste sig för att gå, sade jag: "Jag förstår dig, jag förstår att du älskar din mandarin, och att du inte kan lämna honom, för jag är ju också kvinna. Men vad är vi kvinnor egentligen? För en smeknings skull låter vi andligen misshandla oss och trampa oss under fötterna. Äro vi ett slags lägre människoart, som några av våra belackare säga?"

Jag såg på hennes ansikte, och då märkte jag med ens att hon inte var svag, som jag hade trott. Hennes själ var stark.

HYLINS PARFYM I PULVER

"GLOIRE"

böre ej förväxlas med puder. Hylins parfym i pulver är nämligen koncentrerad parfym i pulverform framställd enligt av oss upfunnet förfaringssätt. En ask av detta pulver innehåller mera koncentrerad parfym än en flaskas flytande parfym till samma pris.

Hylins parfym i pulver möjliggör även i motsats till flytande parfym en genomgående diskret parfymering av kläder, hud och hår. Allt kan parfymas med "Gloire" parfym i pulver. Lämnar inga fläckar å ömtåliga vävnader.

"Gloire" parfym i pulver (odeur "La Couronne", Liljekonvalj och Syren) utmärker sig för en utsökt fin och varaktig doft och är den eleganta världens parfym par préférence.

Till salu i alla parfymaffärer. Pris Kronor 3:— per ask.

Hylin & C:os Fabriks-Aktiebolag, Stockholm.

BRANA-KAFFE

det gamla, välkända fabri-
katen, finnes nu åter i handeln.

Det är oöverträffat som er-
sättning för eller tillsats till
äkta kaffe.

Med största omsorg berett
av svenska växtprodukter,
huvudsakligen ren spannmål,
är Brana-Kaffe synnerligen
välsmakande och fullständigt
oskadligt för mage och ner-
ver. Dessutom väsentligt bil-
ligare än bönkaffe.

Säljes överallt å kr. 2:25
för helkilo och kr. 1:25 för
halvkilopaket.

STEINWAY
Ensoagentur: Steinway & Sons
Lundholms Pianomagasinet
Skeppsbergsgatan 39, Stockholm.

Det bör ej vara damerna obekant

att man med Gooda-
Jästmjöl når det bästa
resultatet vid småbak.
Säljes i burkar å 25, 40
och 75 öre.

Handelsaktiebolaget Sten Sjögren & Co.

Nº 1
av alla tvättmedel är
Tvättpulvret
RENNEN

SCHÉEL'S
FABRIKER, AKTIEBOLAG
GÖTEBORGS

PARAMINT
PASTILLER
FÖRORDAS AV LÄKARE.

vid sjukdomar i munhåla och svalg.
Effektivt skydd mot smitta vid
epidemier.

SÄLJAS ÖVERALLT
A. B. PHARMACIA, STOCKHOLM
kontrollant: PROFESSOR A. VESTERBERG.

"Tror du", sade hon.

"Därför att vi lärt oss att mäta med större mått de små kärleksgärningarna än de stora orden, vare sig onda eller goda. Jag tror det inte. Jag saknar ännu min mor, som dog för många år sedan. Men inte är det för de vackra och goda och kloka ord hon sade mig. Jag minns dem knappst. Men jag minns att när jag var mycket bedrövad fick jag komma och lägga mitt huvud i hennes knä. Hon tog det mellan sina händer och kysste min panna. Det saknar jag. Vad kunna ord hjälpa oss eller skada oss? Inte kunna de bana våra själars väg. Den få vi ändå gå ensamma. Där råder den stora heliga tystnaden. Men ömma händer kunna lisa också våra själar och ge kraft och mod åt våra trötta, hungriga hjärtan."

Hemmens kamp för till varon.

En artikelserie från ett land där utvecklingen
gått snabbare än hos oss.

Av SARI IVARSON.

(Forts.)

JAG SÅG NÄMLIGEN GENOM DET LILLA
fönstret en tunn och en hög med trasor
samt fotogénkannor, kraffor, spador och
gamla säckar i förstugan, till vilken fönstret
var öppet, troligen för att släppa in frisk
luft. I skafferiet fann jag ruttna grönsaker
och härsknen såpa, så det var ej svårt att
avgöra varifrån den elaka lukten kom.
Utanför köksdörren asktunnorna och lådor
med gamla buteljer och tomma bleckkan-
nor i. Det var här det kunde bli kinkigt
nog att finna vägen om det var mörkt
en kväll då man kom hem. Jag förstår inte
varför i all världens dar jag inte gick upp
efter min kappsäck med detsamma den där
lördagskvällen. I stället grep jag med be-
klämt hjärta verket an med kastruller och
diskhanddukar, kvastar och sopor i hönen.
Jag stannade där till måndagen, men då var
mitt fålamod slut, min kappsäck var packad,
och jag gick, trots min malmors böner. Jag
frågade inte efter någon lön för vad jag
gjort, jag frågade ej heller efter om jag kunde
få en annan plats eller ej. Jag var så
missmodig och förtvivlad som någon i vär-
lden kunde bli. Det var nämligen den andra
platsen jag gått ifrån på två månaders tid i
Amerika. Jag hamnade några månader där-
efter i ett tredje "hål", där frun i huset tycktes
finna ett särskilt nöje i att använda ring-
klockan på bordet under måltiderna och där
de sprungo efter mig ut på gatan en kväll
för att fråga, om jag inte ville skaffa mig
en svart klänning för att ha på eftermiddagarna.
Min vistelse hos den sistnämnda fa-
miljen blev ej heller långvarig. Jag fick nämligen
ett telegram från en reskamrat, som
hade plats som kammarjungfru i en miljonär-
skas hem ute vid havsbandet utanför en li-
ten stad kallad Miljonärernas parad. Hon
frågade om jag inte ville komma till Mrs.
J-s hem såsom köksa för sommaren och
arbeta tillsammans med en japansk kock. Jag
svarade utan tvekan ja till anbudet och kom
till ett hem och en matmoder, som jag lärt
att beundra och högaktat av mera än en
orsak. Hennes hem var byggt så govt som
alldes isolerat på en udde och det låg
ganska högt på mörka grå klippor. Gården
var stenlagd och inhägnad av en mur utefter
vägen och med indianskt påverk över-
vuxet med klängrosor på sidorna. Nedan-
för klipporna var badsfället, till vilket en
trappa ledde uthuggen i stenarna. Köket
och tjänarnas matsal med en öppen veran-
da utanför lågo på vänster hand, på den
andra sidan av huset gästrum, matsal, sa-
longer och vår matmoders sovrum. Bakom
huset mot havet var en stenlagd terrass, med
bord och stolar, hängmattor och dylikt.
Här hade alla tjänarna var sitt rum på

GAHNS MANIOL

DET BÄSTA
FÖR HUDEN
I ALLA VÅDER

BERG
L 537

MUSTAD'S
VÄXT-MARGARIN

BEGÄR HÖGSTA MÄRKET:

MUSTADS
"BÄSTA-VÄXT"

Giv barnen
varje morgon vad de
själva vilja ha: en kopp
THULE
CACAO

VINÄGRONS ÄTTIKSPRIT

ÄR VID MAT-
LAGNING OCH
INLÄGGNING
DEN FÖRNÄMSTA
UTSÖKT GOD
SMÅK OCH AROM

A.-B. VINÄGRONS FÖRENADE FABRIKER
STOCKHOLM - GÖTEBORG - MALMÖ

SINGER

Syboardsmaskiner

VITRUMS FERROL

är det kraftigast aptigelvande och mest stärkande av alla moderna organiska järnpreparat. Synnerligen lättmält föredrages det av den ömtåligaste mage. Vid blodbrist och svaghet av största verkan. Dess angenäma smak gör att det med lätthet tages av såväl barn som vuxna.

Tillverkas å
**APOTEKET VASENS DRUG-
HANDELS LABORATORIUM**
STOCKHOLM
Originalflaskor om 500 gram.
Finnes å alla apotek.

Etablerad 1847.

Allcock's Plåster

EAGLE BRAND.

Världens Mest
Betydande Urvärtes
Läkemedel.

Smärtor i Ryggen.
Intet plåster kan jämföras med Allcock's. Förmår starka klena ryggar mer än någonting annat.

Smärtor i Sidorna
lindras hastigt af Allcock's Plåster på samma gång som det stärker sidan och återställer energien.

Allcock's är ett ursprungligt och äkta poröst plåster. Det är ett Universalmedel, som säljes i alla apotek öfver hela den civiliserade världen. Kan påläggas hvarhåst smärtor finnas.

Skulle Ni vara i behof af ett piller,
TAG DÅ
UTAF **Brandreth's Piller** (Est. 1752.)
Fullkomligt vegetabiliska.

Vid förstoppning, gallejuka, hufvudvärk, svindel, dållig matsmältning etc.
FÖRSÄLJAS HOS ALLA APOTEKARE.
ALLCOCK MANUFACTURING CO., Birkenhead, England.

andra våningen och här var allt rent och snyggt. Varje rum hade en skön bädd med rena sängkläder och en liten blå och vit trasmatte på golvet. Vi hade alla var sin byrå, stol, bord, garderob och egna tvättställe med varmt och kallt vatten. Vi hade två badrum, ett för oss flickor och ett för männen, som vi arbetade tillsammans med. Mrs. J. hade ingen husföreståndarinna. Hon hade funnit att det var lugnare i huset utan någon sådan. Kocken hade hand om alla uppköpen, tjänarnas löner och dylikt förutom ansvaret för matlagningen, och han var hederligt betalad därför. Hon hade en privatsekreterare och en sjuksköterska, som troligen skötte om de flesta av hennes privata uppköp och affärer, dessutom hade hon beljänt, chaufför, kammarjungfru, städerska, tvätterska, en man som tvättade fönster, polerade golven, nickel och mässing i huset. Den sistnämnda skulle hjälpa till var helst han behövdes, och så var där köksan, jag för sommaren, vars lott var att hålla köket rent, kockens rum, tjänarnas två badrum, likaså deras matsal, korridoren utanför våra sovrum samt en trappa. Köksan skulle också duka tjänarnas bord samt hjälpa kocken med vad hon kunde. Mrs. J. hade givit kammarfrun särskilda tillsägelser om huru hon ville att tjänarnas matsal skulle vara, då hon hörde att Frida, min reskamrat, lovat att skaffa köksa för sommaren. Där skulle vara lika rent och snyggt som i hennes egen matsal, blommor på bordet och ren duk minst två gånger i veckan, likaså ville hon att alla tjänarna skulle ha servietter och tillräckligt med god och närande mat. Hon hade en mörk duk på vårt matbord, emellan målen, så att vårt matrum alltid skulle se inbjudande ut. Där var en präktig matte på golvet, en grammofon på ett mindre bord, en schäslong utmed ena väggen och tillräckligt med elektriskt ljus, så att vi kunde sitta där med vår läsning eller vårt handarbete om kvällarna. Vi hade en känsla av hem där. Vi visste att Mrs. J. var hjärtegod och ville oss alla väl. Badstället, nedanför klipporna på hennes tomt, hade hon kunnat förbjuda oss att använda, men hon uppmuntrade oss i stället att bada minst en gång om dagen. Jag såg henne ibland stå leende uppe på klippornas krön och se ned på oss flickor, där vi rasade om i vattnet omkring klockan tre på eftermiddagen när vi alla voro färdiga med arbetet efter lunchen. Beljänten och kammarjungfrun turades där om att svara i telefon och öppna dörren för besökande samt att servera te klockan fem. När beljänten var fri på eftermiddagen så skulle han passa telefon, servera på kvällen och vara till hands om något särskilt önskades. I köket hade vi under sommarens lopp ingen särskild fritid. Det var ingen som kunde eller ville avlösa varken kocken eller köksan. Vi hade dock ingen telefon att passa på och ingen dörr som skulle öppnas häller. Mellan målen och om kvällarna sutto vi på klipporna och skådade ut över havet med de ständigt skiftande stämningarna. Vi voro fria och för det mesta glada även då vi arbetade. Jag kan inte säga att jag längtade efter någon särskilt ledig dag, på vilken jag kunde kasta arbetsbekymren bakom mig. Jag tyckte alltid att det var vackrast och skönast där jag var under de så hastigt flyende sommarmånaderna. Mrs. J. var noga med

**A.B. FÖRENADE
PIANO & ORGELFABRIKER**
GÖTEBORG

Flyglar, Pianon, Orglar från landets förnämsta fabriker. Försäljningsmagasin: Stockholm: Drottningg. 28, Göteborg: Arkaden, Malmö: Österg. 28, Norrköping: Drottningg. 16, Gävle: N:ra Kungsg. 25.

BOLINDER'S

Erkänt
förstklassigt
arbete.

Olika storlekar för
hushåll, restauranter, slaktare, charkuterier m. m.

Priskurant på begäran från

Bolinders

Stockholm

EUCALYPTUS

är välsmakande, kraftigt verkande vid förkylningar hals- o. strupåkommor etc.

Weydes Tekn. Fabriks A/B., Norrköping.

"NEJ, HADANEFTER

köper jag från Ahlén & Holm så slipper jag dyra efterräkningar." Vår stora katalog N: 78 för hösten och vintern, omfattande ett varusortiment på över 10,000 artiklar, manufaktur, korta varor, kläder, skinnvaror, möbler, husgeråd, sportartiklar, verktyg, bijouterier, tekniska artiklar m. m., m. m., sändes på beg. gratis ej fraktfritt.

AHLÉN & HOLM, Stockholm.

ELEKTRISKA KOKKÄRL AV ALUMINIUM

ELEGANTA, PRAKTISKA LÄTTA ATT HÅLLA REPA INOM ÖFFTA OXIDER INOM ÖFFORTENNING TAGA EJ SKADA VID TORRKÖNING

ELEKTRISKA A.-B. SKANDIA
STOCKHOLM

VARU-MÄRKE

MENTHOLATUM

INREGISTRERAT

Medel för utvärtes bruk. Kan begagnas vid många tillfällen. Ni gör en tjänst mot var och en, som Ni gör bekant med Mentholatum. Pris: i tuber kr. 1:25, i burkar 1:50, 2:75 och 5:00. Finnes snart å alla apotek. Gratisprov genast. Sändes även direkt fr. Generaldepöten för Mentholatum, Osterbrogade 4, Köpenhamn O.

Ferrin

Bästa järnmedel

utmärkt styrkande.
Föreskrives av många läkare.
Fås på apoteken.

Den 7 Jan.

börjar

VÅRTERMINEN

vid

BAR-LOCK-INSTITUTET

HAMNGATAN 38 - STOCKHOLM C
R. T. 8566, 753. A. T. 117 53, 8566

Till väkurser i **Språk, Stenografi** och **Maskinskrivning** mot tagas anmälningar å Institutets exp. fr. o. m. den 2 Januari.

Eleganta

och

hållbara

äro

SKODON

från

VICTORS

Skovarumagasin

Klarabergsg. 37, Stockholm.

Mazetti's

Parla

TABLETTER

**Välsmakande
och välgörande
för Hosta och Heshet**

En plats-annons util
läses i över **10,000**
Vermlands-Tidningen
Vermlandshem.
Länets enda dagliga tidning.
Huvudkontor: **Karlstad.**

"Hederskuyffel"

Använd till korrespondensen

"PAKO" BREVASKAR

innehållande papper och kuvert i smakfull utstyrelse och alla prislägen. Ingenting förfäres, pappret ligger färdigt, snyggt och fint i sin ask. Praktiskt och ekonomiskt. Säljas hos alla Boks- och Pappershandlare. Fabrikant: AB. Papperskompagniet, Sthlm.

uniformerna som så många andra husmodrar då det gällde sommarjungfrun och städerskan. Hon ville alltid att de skulle ha en liten vit mössa på huvudet samt vita förkläden. Om mornarna hade de ljusblåa bomullsklänningar och om eftermiddagarna mörkblåa, lätta yllekänningar. Kocken hade en liten vit mössa, en vit rock och likadant förkläde, då han hade sin uniform på, vilket sällan eller aldrig hände, det var nämligen inte så noga i köket. Den enda gång han var riktigt uppsträckt var när han kallades till vår matmoder för att avlägga räkenskap, eller då han mottog en order för en större bjudning.

Jag hade innan jag kommit till mrs J-s hem såsom köksa haft ett tillfälle att få se en skymt av ett annat millionärshem i Connecticut, där de hade mellan tjugo och trettio tjänare, i det jag gjorde ett besök hos en svenska, som hade plats där. I tvättstugan träffade jag tre svenska flickor. Kokerskan, andra kokerskan och köksan voro svenskor och snart sulto vi tillsammans med tvätterskorna omkring ett kaffebord.

I ett hem så stort som det där vi voro församlade hände det att många av tjänarna aldrig kommo i någon som helst beröring med familjen, särskilt är det fallet med tvätterskor och kökspersonalen. Husföreståndarinnan lejer dem, betalar och avskedar dem, om de inte gå aldeles utan uppsägning som flickorna många gånger göra om de inte tycka om platserna eller det kommer någon annan fnurra på tråden. Ibland råka kamraterna i luven på varandra, vilket ju ej är så underligt med så många olika nationers barn hopblandade i Amerika, fävlade med varandra i kampen för den ibland hårt förvärvade slanten. Där äro japanerna med sin skickliga kokkonst, sin kärlek till blommor och grönt, sin brutna engelska, sina fiskpannor, sojasåser och risgrynskastruller. De äro oftast otillgängliga, men därför inte trumpna. Där äro irländarna, många gånger både glada och villiga, fastän de ej fått namn om sig att vara så precis noga. Där äro skandinaverna, öppenhjärtiga och rättframma, rena för det mesta så det skiner om dem och renliga i allt vad de företaga sig. Ibland de våra finnas många enfaldiga, aldeles för rättframma själar. Ibland de våra finnas också sådana som leva inte precis mönstergillt och för den svenska nationen hedrande, men de äro undantagsfall, Gud ske lov. Det svenska namnet har ännu god klang i Amerika, och jag hoppas att det skall få det ännu mera, även om under krigets lopp litet smuts kastades på oss av tanklösa människor, för det att vårt folk försökte att hålla sig utanför kriget. (Forts.)

Medan ridån är uppe.

INTIMA TEATERN FRAMFÖRDE UNDER dagarna kring årsskiftet ett nyårsprogram av det litet naiva och harmlöst roliga slaget. Första delen av programmet upptogs av enaktaren "Nej", ett prov på det Heibergska "vaudevilleri", som en gång var Köpenhamnspublikens stora förtjusning, men numera verkar visserligen älskvärdt, men så hjärtinnerligt småborgerligt. Vad som skulle kunna berättiga dess återupptagande på en Köpenhamnsken — traditionen och stilen i spelet — saknades ju dessutom här. Den franska vaudevillen "Den nya garnisonen" eller "Sju flickor i uniform" var roligare och kunde ju väcka angenäma minnen om forna glansdagar både för stycket och för den skådespelerskegeneration, varav nu nästan alla lämnat tilljorna. Edith Erastoff var käck och förtjusande som den till korporal utklädda unga damen, och Nils Lundell som den invalide kommandanten i en gammal förfallen fästning samt Gösta Gustafsson som hans "garnison" hade skapat verkligt roliga komiska typer. E. TH.

Ännu är det ej för sent

att prenumerera på

IDUN 1920!

Barnängens
CAPILLO

ÄR VÄLGÖRANDE VID MAS-
SÅGE AV HÅRBOTTNEN

Cloettas

GULD-CACAO

och

CHOKLAD

Förnämsta svenska fabrikat

Säljas överallt

Undersök noga varje skokräm-sort, jämför den med VIKING, välj därefter den bästa. Jämför Vikingkrämens djupa, smetfria glans med andra sorters matta, klubbiga; iakttag uppmärksamt de olika sorternas inflytande på lädret, hela skalan ned, från den naturliga smidighet och elasticitet, som Vikingkrämen förlämnar lädret, till den hårda, spröda, hartsbelagda, sönderspruckna ruin av läder, som de sämre fabrikaten lämna. Välj därefter.

Dr E. Dujardins

Kosmetiska Kliniker, Köpenhamn.

Spec. Paraffinbehandling av ansiktsfel (såsom vanprydande form på näsa, mun, kinder, haka och byst) samt ärr, rynkor och andra missbildningar.
Amagertorv 31, tisd. o. fred. 4.30—6. Byen 51. Privat Telf. Godth. 471 y.

Ekolsunds Hushållsskola

börjar vårterminen den 1 februari 1920. Begär prospekt. Förstärkningen Lektorskan Elsa Andersson. Telef. Ekolsund 8.

Annonsera i Idun!

FÖRLOVADE

Erik Grundén

och

Margot Hellberg

Rönninge. Trettondagen 1920.

SVAR.

(Forts. fr. B-numret.)

N:o 234. Visst skall ni giva er fästman hans frihet åter, om det också svider. Ty att gifta er med en man, som ej älskar er bör ni vara för stolta till. Men gör det utan bitterhet och agg och res långt, långt ifrån honom så kanske hans varmare känslor åter kunna väckas eller kanske kan han komma underfund med att med bättre kamrat kan han aldrig få att dela ljuvt och lett. Ur aktning kan kanske så småningom den sanna kärleken växa fram. A. F.

— I ert ställe skulle jag ej tveka att ge honom fri — man kan ju tänka sig att han senare, sedan ni blivit gifta, skulle kunna träffa en kvinna som han kommer att älska högre än er och även om han vore så karaktärsfast och hederlig, att han ej sveke sitt löfte till er, bleve det ett lidande för eder bägge. Vem vet, han kommer kanske en dag tillbaka till er, säkrare på sig själv och att ni för honom dock är den "den rätta". I varje fall sätter man den älskades lycka framför sin egen, om ens kärlek är av det äkta slaget och ej självisk. Ego.

— Det är ganska vanskligt att ge råd i edert fall. Men, nog vet jag, hur jag skulle handla, om jag vore i ert ställe. Jag skulle genast lösa min fästman från hans trohetsed. Ett äktenskap, som kännes som ett tvång av endera parten, blir nog sällan lyckligt. Jag känner till ett fall liknande ert, där de båda kontrahenterna voro mina bästa vänner. Det började med "svärmeri" d. v. s. åtminstone hon ansåg det vara den allra äktaste kärlek. Men han hade en annan bild — en ungdomskärlek — fördold där djupast i sitt hjärta. Emellertid voro de förlovade i 4 år och hade bestämt sig för bröllop och möblemang o. s. v. Då råkade han händelsevis sin "första kärlek" och då "ångrade" han sin förlovning så djupt, att han skrev till sin fästmo, att han helst ville bli fri men ville ej heller bryta sitt löfte utan hon fick bestämma, hur det skulle bli. Så löste hon förbindelsen och om några månader gifte han sig med sin återfunna första fästmo och de äro enligt hans egen utsago — mycket lyckliga. Jag kanske bör tillägga, att den unge mannen var ovanligt rättänkande och ansvarskännande, men att han ansåg sig handla riktigt då han bröt sin förlovning. Jag tror, att det är det bästa ni kan göra också. Om er fästman inte lär känna kärleken på annat håll, kanske han kommer åter till er och då kanske längtan och saknad å ömse håll så har prövat er känsla, att ni utan minsta tvekan kan våga gå hand i hand genom livet. Ällkä. (Forts.)

LEDIGA PLATSER

BÄTTRE FLICKA, kunnig i matlagning och inomhus förefallande göromål, erhåller genast plats i prästgård på Oland. Jungfru finnes. Svar med åldersuppgift, foto, rekommendationer och löneanspråk sändes till Fru Jenny Håkansson, Persnäs prästgård, pr Persnäs.

ENKEL BÄTTRE FLICKA i färdig, kunnig i matlagning och som önskar grundligt få del av ett större lant-hushålls göromål, och som ej är rädd för att arbeta kan under erfaren matmors ledning erhålla god plats å egen-dom i Södermanland den 15 Jan. Inga grovgöromål fordras. Svar till »Ej familjemedlem», Iduns exp.

TILL HERRGÅRD i Värmland sökes guvernant att undervisa en gosse och en flicka i åder åtta år. Sökande torde sända betyg, foto samt uppgift om lönepretentioner under adr. »Undervisningsvæn», Iduns exp. f. v. b.

BÄTTRE FLICKA, som vill utföra göromålen i ett gott hem, erhåller plats. Jungfru finnes ej. Våning med elektr. ljus gas- o. värmeledning. Ej skurning. Svar med betyg och löneanspråk till Fru Stadsingeniör Abdon, Trälleborg.

A GÖTEBORGS PRIVATA Sjuk- och Förlösningshem finnes elevplats ledig d. 15 jan. 1920. Ettårig barnsköterskurs eller förberedande kurs i sjukvård. Närmare meddelar husmodern adr. Molinsgatan 9, Göteborg. Tel. 11030.

STRAX PÅ NYÅRET erhåller snäll och rar flicka plats att tillsammans med erfaren husmor sköta buget, mindre hem (3 pers.) God lön, eget rum samt medlem av familjen. Svar med foto, som omg. returneras, till »Husligt arbete», Iduns exp. f. v. b. Ett angenämt hem tillförsäkras lämplig person med gott humör och förmåga av uthålligt arbete.

I GULDSMEDSAFFÄR erhåller kvinnligt biträde plats, fullt kompetent, pålitlig, med gott sätt, om möjligt något gravyrkunnig. Vivre i hemmet, foto, lön till »Ordningssam», Iduns exp. f. v. b.

BILDAD FLICKA, barnkär och väl-rekommenderad erhåller plats för skötsel och vård av tvenne friska och värlartade barn — flicka 7½ år, gosse snart 4 år. — Kokerska och husa finnas. Svar med uppgift om ref., löneanspråk samt helst foto till »Gam-mal köpmannafamilj», Visby, adress Iduns exp. f. v. b.

Plats som **AVDELNINGSSKÖTERSKA** å manl. avd. vid Väst. Läns tuberk. sjukhus Skogsfjället invid Västerås, är till ansökan ledig att tillträdas omedelbart eller senast början av inst. febr. Lön: 500 kr.; lika stort dyrtids-tillägg, ålderstillägg, semester, allt fritt. Fullständiga ansökningshandlingar med frisksbetyg och helst foto kan insändas till Doktor Martin Sjögren, adr. Skogsfjället, Västerås, tel. 430. 10—11 f. m.

Stadssjukskötersketjänsten i Laholm

kungöres härmed till ansökan ledig. Löneförmåner: 1,500 kr. samt bostad i Epidemiskhuset (2 möblerade rum och kök) jämte bränsle och lyse. Dessutom fri kost vid tjänstgöring å Epidemiskhuset. Befattningen tillträdes snarast möjligt. Ansökningar jämte meritförteckning sändes till Stads-läkaren, Laholm, som lämnar närmare upplysningar. Laholm i dec. 1919. Hälsovårdsnämnden.

Ensamjungfru

eller bättre flicka kunnig i bättre matlagning och bakning, proper och ordentlig, erhåller genast bra plats i liten familj i Ulricehamn. Svar till »1920», Ulricehamn.

I BOKHANDELN:

Ode Balten:

Idyller i helvetet

Pris 3 kronor.

Pressomnämmande:

Svenska Dagbladet:
» — — — han skriver ett språk, som går rakt på sak likt en skorpion på sitt offer, och kryper det stundom i konstlade krumbukter, så är det endast för att förhålla den säkra effekten.» G. J.

Aftonbladet:

» — — »Mötas och skiljas», är även det en förträfflig liten sak och tycks mig uppväga ett lass av ordinära romaner och noveller — — — Ode Balten är en författare som känner och älskar sitt svåra ömtåliga material och som icke skytt mödan att lära sig bemästra det. Logisk fasthet, behag och genomskinlighet känneteckna nu som förr hans arbeten, en personlighets distingerade formluttryck. Erik Norling.

Dagens Nyheter:
Han är en författare för författarna. — Kvinnan, det är hon som är i elden i Ode Baltens helvete, det är hon som först riktigt gör idyllen till idyll. C. A. B.

FRANS FÖRLAG,
STOCKHOLM.

Vid länslasarettet i Uddevalla är den 1 februari 1920 plats som

nattsköterska

ledig. Kontant lön under år 1920 per år 875 kronor. 1 månads semester samt 60 kr. i kostpenningar. 3 årderst. å 100 kr. efter resp. 3, 6 o. 9 år. Ansökan med betygsskrifter samt läkarebetyg insändes före 15 januari till Doktor Forssell.

Lärarinne tjänst vid mellanskola.

Vid Kiruna högre folkskolas teoretiska avdelning (enskild mellanskola, stående under K. Läroverksstyrelsens inseeende) anställes för vårterminen 1920, som begynner den 15 januari, en vik. lärarinna med undervisningskyldighet i svenska, tyska, engelska och franska språken. Högre kompetens erforderlig. Lön för vårterminen (21 1/2 veckor): kr. 2,489:48. Bostad erhålles för 25 kr. och spising för högst 60 kr. i månaden. Ansökningar torde ofördröjligen insändas till rektor J. Emil Björkman, Kiruna.

Lärarinna

sökes för 3 barn, 12-15 år, för läxläsning i skolhem i Nyköping. Jungfru finnes. Svar till Löjtnant Odelberg, Berga, Enstaberga.

Barnsköterska

eller Barnfröken med vana och intresse för sitt kall erhåller på nyåret mycket god plats i direktörsfamilj i Västgötastad att sköta fem barn i ålder 9 1/2-1 år. Bör vara sykkunnig, risk och glad. Barnhusa finnes. Svar med betyg, foto och lönepr. till »Verkligt intresserad B.», A.-B. S. Gumaellii, Annonstryck, Göteborg f. v. b.

Barnhusa.

Medelålders sykkunnig barnhusa för 3 barn, ålder 10-16 år, erhåller plats. Vidare meddelande pr allm. tel. 2137 och riks 22100.

Stadssjuksköterskebefattningen i Piteå

förklarad till ansökan ledig. Ansökningar, åttfoljda av meritförteckning, ingivas till Hälsovårdsnämnden, Piteå, senast den 1 Februari 1920. Lön 900 kr. med 100 proc. dyrtidstillägg. Fri telefon och semesterarvode.

PLATSSÖKANDE

UNG FLICKA önskar plats från den 1 febr. på prästgård eller herrgård mot fritt vivre, att under husmors ledning deltaga i hemmets sysslor. Sv. t. »Familjemedlem H.», Idums exp.

UNG FÖRLOVAD FLICKA av god familj önskar komma i gott vänligt hem, där jungfru finnes, för att såsom familjemedlem lära matlagning och övriga husliga sysslor. Vid ett gott och glatt hemliv fästes stort avseende, gärna där barn finnes, har genomgått kindergartenskurs. Sv. till »21 år Januari», Idums exp. f. v. b.

ENKEL FLICKA önskar plats antingen till läkaremottagning eller i privat sjukvård efter nyåret, är även kunnig i ett hems skötsel. Svar till »Sköterska», Idums exp. f. v. b.

OBS! KV. SJUKGYMNAST önskar plats. Hjälper till m. husl. el. skrivgörom. Sv. till »Familjemedlem 24», Idums exp. f. v. b.

TVA FLICKOR vana vid husl. arbete önska plats tills. eller var för sig, i gott Stockholms hem att såsom familjemedl. tills. med husm. sköta hemmet. Lön önskas. Ref. lämnas. Svar till »1 Febr.» pr. Ulrichehamn.

UNG FLICKA från bättre hem på landet, önskar plats som hjälp o. sällskap i bättre familj (helst i stad), gärna som tillhjälp med sjuka. Fritt vivre men skall anses såsom familjemedlem. Svar inom 8 dagar till »Värmlänka», Idums exp. f. v. b.

28 ARIG poststansföreståndarinnan som i 7 år innehaft samma plats önskar på nyåret ombyte av arbete helst i Stockholm eller dess omedelbara närhet. Ar skriv-, räkne- o. sykkunnig samt villig deltaga i hushållsgöromål. Motser svar tacksamt under signatur »Bra referenser», Idums exp.

Undervisning meddelas av från fackskolan utexam. skolkökslärarinna i enklare och finare matlagning, bakning, syltning och konservering, konfektkökning, dukning och servering, uppköp av matvaror, enkel hushållsbokföring och födoämneslära samt rengöring, tvätt och strykning, vården av linne och sängkläder m. m. I husmoderskursen ingår fullst. undervisning i kläd- och linnesömnad för hand och på maskin, tillklippning, lagning, märkning etc. samt moderna handarbeten ävensom Samaritkurs. — — — Som

VID BAKNING

av kakor, tårter, småbröd, pudingar och för övrigt alla slags finare bakverk behöver man numera icke använda jästpulver. I stället användes

AHLGREN'S ÄGGERSÄTTNING

som är oöverträffat som jäsmiddel på samma gång som det även i viss mån ersätter de dyra äggen.

Varnas för mindervärdiga efterapningar.

F. Ahlgrens Tekn. Fabrik
Gefle.
Kungl. Hovleverantör.

TILL NYÅR önskar medelåld. bild., fullt hushållskunnig flicka plats att ombest. skolhushåll el. ensam persons hem. Sv. till »Intresse och ordning», Idums exp. f. v. b.

ERZIEHERIN. Jg. Dame, schwed. u. dän. sprechend s. Plats als Erziehlerin. Gute Empfehlungen. Idum p. r. »1920».

Bildad, musikalisk flicka
önskar plats som hushållslev å större herrgård eller hushåll. Svar till »Örebro», Idums exp. f. v. b.

Hushållsfröken
önskar förestå skolhushåll eller bättre hem. Svar till »Helst Uppsala», Idums exp. f. v. b.

Skicklig lärarinna
(äldre) önskar lärarinneplats på nyåret. Svar till »1920», Idums exp.

Gebildete, junge Deutsche,
musikalisch, staatlich geprüfte Hausaltungslehrerin, wünscht passenden Wirkungskreis, auch in Familie. Antwort an »E. S.», Norrlandsposten, Gävle.

INACKORDERINGAR

Doktorinnan Vilma Erikssons Vilohom,
beläget 15 min. skogsväg från Arvika. Adr. Högåsen, Arvika. Bröstklena mottagas ej.

För den nyfödde

Komplett utstyrelse, särd. praktiska plagg i stor modell, välsytt av bästa tyger. Pr provkartong extra elegant 15 och 20 kr. Fina mössor 3:-, bärmantlar 7:-.
Fru CASPARSSON, Örebro.

Flickebarn!

Tvenne makar önska sig ett litet rart flickebarn för arv och eget. Refl. endast å ett barn av verkligt bildade föräldrar. Svar till »Lyckligt familjeliv», Handelstidningens annonskontor.

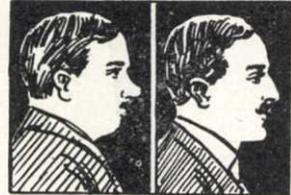
Privat samskola

i municipalsamhälle finnes att övertaga från vårterminens början. C:a 20 elever. Svar till »Samskola 20» under adress S. Gumaellii, Annonstryck, Stockholm f. v. b.

Goss-skola.

Rektor Laurells skolhem å Svartå Herrgård rekommenderas för vårterminen (12:e läsåret). Individuell undervisning t. o. m. Ring I. Även en lämplig skolform för ungdom med särskilt behov av stärkande lantvistelse och modererad läsning. Tillfälle till deltagande i praktiska sysslor. Musiklektioner. Adr.: Svartå. Telefon: Mullhyttan 2 A.

Modärn Kosmetisk Klinik

BERMONIA, Regementsgat. 14 E, Malmö.
Ansiktsomformning, profilförbättring, utjämning av rynkor, veck o. ihåligheter. Frånkrav avlägsnas under garanti med **Dorin**, 2 kr. **Pormaskar** och fettglans borttager absolut **Amollin**, 3 kr. **Rynkor** och missfärgad hud övervinnes av **Crema Cleopatra**, 4 kr. **Röd näsa** och ansiktsrodnad ger vika för **Aka. Creme**, 3,50. **Finnar** försvinna genom **Hudskalkur**, 5 kr. **Läppomada** gör läpparna röda, 2 kr. **Veget. hårbalsam**, bästa medel mot torrt, tunnt och kraftlöst hår, återger grått hår sin färg och rött hår blir mörkblont, 4,25. **Ögonbrynsaft**, framkallar mörka, täta ögonbryn, 3 kr. **Augenfeuer** förliäner ögat glans och skönhet, 3 kr. **Forminat** utvecklar **bysten**, 5 kr. **Bindor** för kindernas rundning, 4 kr. **Revollin** är världens bästa o. modernaste härfärg, 5 kr. **Antipilox** utrotar misspyrdande härvätt, 5 kr. **Sylfid puder** är fullkomligt osynligt, 2 kr. Ställbara **näsformare**, 15 kr. **Varorna återtagas alltid om ej till belåtenhet.**

Underlivslidande

och dylikt undgåsbäst med livmodersprutan **Noliber**, av förnicklad metall. Pris 15, 19, 23 kr.; med båda rören 20, 25, 30 kr. Lämpigaste lösning är **Noliberpulver** 5 kr. pr ask. Livmoderspeglar 10 kr. Vid köp anatomisk bild o. broschyr. Prislista mot 5 öre.
CARL G. SCHRÖDER,
Möllevångsgatan 53 b, Malmö.

Kvinnosjukhuset

Underlivslidande och liknande undvikes bäst genom Haralds livmoderspruta. Pris 12, 16, 20 kr., med båda rören 16, 20, 24 kr. Haralds Sköjningspulver 2 kr. pr ask. Livmoderspeglar 3, 5 och 10 kr. Bok prislistan 22 och ill. kat. 23. Mot 12 öre porto i försegl. brev utan firmatryck. Till landsorten mot postförskott eller förut insänd likvid.
— **Constantin Harald**
Linnégatan 18. GÖTEBORG.

Spädbarnshemmet

Adress Furuhill, Sigtuna emottager elever, som önska utbildna sig i barnavård. Ansökningar insändas till Föreståndarinnan.

Sankt Eriks
Skönhetstväl "PERFECT"
(= Nielsens danska tvål)
till ylle, siden, chiffon, spetsar, mattor, flerfärgade tyger etc. finnes nu åter i handeln, till alla gamla kunders stora glädje. Förvånansvärda resultat. Bruksanvisningar medfölja.
Sankt Eriks Tekniska Fabrik.
Kontor och butik: Humlegårdsgatan 14 & 16, Stockholm.
Försäljes i Kemikalie- & Tvållaffärer.

Sita Birgittaskolan
— Grundad 1910 —
Regeringsgatan 19-21, Stockholm
Allm. Tel. 5190. Riks tel. 141 08.
Förnämsta läroanstalt för kvinnligt handarbete.
Undervisning i: Klädsöm, Fransk linnesöm, Barnkläder, Konstbroderi, Spetsöm, Knyppling, Monteringar o. Gobelinvävnad. Filet ancien m. m. Föreläsningar: Comtesse G., Fru Alma Welanders-Philip, Fru Ellen Nordenstreng.
Anmälningar dagligen 10-5. Prospekt på begäran. Vårterminen börjar 15 januari. 6 frielever.
EMMY KYLANDER.

Johanna Brunssons Praktiska Konstvävnadsskola
Kungsgatan 70, 2 tr., STOCKHOLM.
Vårterminen för Konst- och Praktisk vävning samt vävteori börjar den 15 jan. — Prospekt.
Allm. tel. 437. Riks tel. Norr 363.

Elsa Philips Husmoderskola,
St.-tel. Ö. 1310. **Karlavägen 25, Stockholm,** St.-tel. Ö. 1310.
börjar sin 24-dje termin för bildade unga flickor den 28 jan. 1920. Undervisning i enklare och finare matlagning, bakning, konservering och inläggningar av bär, frukt, grönsaker och kött; vegetarisk matlagning, sjukmatlagning, uppköp, födoämneslära, hushållens ekonomi m. m. **Olika kurser.** Examinerade lärarinnor. **Förbereder inträde till lärarinnekurser i huslig ekonomi.** Prospekt, ref. och närmare upplysn. på begäran.
ELSA PHILIP,
Karlavägen 25, Stockholm.

Finare hushållspension. Börjar sin vårtermin för bildade flickor den 15 jan.—15 april. Undervisning i all sorts finare matlagning, bakn., konserv., handarb., linne- o. klädsömnad o. allt som hör till ett komfortabelt hem. Begär prospekt m. porto. Föreståndarinnan för Solbacka Hushållspension, Södertälje.

Strängnäs Husmoderskola.
Husmoderskurs 26 jan.—26 maj. 1920. Grundlig o. praktisk undervisning. Prospekt mot porto genom Fru M. Braune, adr. före 20 jan. Leksand.

Vackstanäs Hemskola
Skolans mål är att fostra dugliga husmödrar för det enklare lanthemmet. Undervisning meddelas — teoretiskt och praktiskt — uti: matlagning, bakning, slakt och konservering, städning, tvätt m. m., hemmamejeri (smör o. ostberedn.) ladugårdskötsel, svin och fjäderfäkötsel, köksväxtodling, kvinnliga arbeten uti jordbruket, slöjd (enkel sömnad och vävning), bokföring.
Kursen varar 10 mån. 1 Febr.—1 Dec. — Avgift för undervisning, bostad och kost 50 kr. pr mån. Prospekt på begäran genom
Ester Alde, Föreståndarinnan
adr. **Vackstanäs, Tvetaberg,** Stockholms län.

HEMHUSHÅLLSSKOLAN
FRU EMMA KJELLSTRÖM,
Storgatan 38, STOCKHOLM.
ALLM. TEL. 24208.

skolan avser att ej blott meddela eleverna praktisk och grundlig undervisning i en husmoders arbete och plikter utan även samtidigt kunna bereda de unga flickorna den till syn och trevnad, som endast ett hem kan giva, *bo alla elever inom skolan* och endast ett begränsat antal (6 å 8 st.) mottagas. Ref.: Myntdirektör K. A. Wallroth m. fru; Professor vid Tekn. Högsk. Valfrid Pettersson m. fru. Vårterminen börjar den 1 februari 1920. Förfrågningar besvaras omgående av skolans föreståndarinnan

D:r A. KARSTEN
 Medicinskt Elektricitets-,
 Ljus- och Röntgeninstitut
 Kungsg. 60, STOCKHOLM
 Behandling av
reumatiska åkommor.

Vid
GÖTEBORGS
GYMNASTISKA INSTITUT
 Ostra Hamngatan 45.
 (Hörnhuset vid Kungssportsplatsen)
 börjar medio av januari
 ny kurs i
MASSAGE o. SJUKGYMNASTIK
 omfattande även elektr. behand-
 ling, div. badformer, ljus- och
 värmebehandling samt Zander-
 gymnastik.
 Begär illustrerat prospekt.

Gymnastikdirektörsexamen
 avlägges efter 2-årig kurs av kvinn-
 liga elever vid

Sydsvenska Gymnastik-Institutet.

Ny kurs börjar 1 sept.
 Prosp. Major J. G. Thulin, LUND.

Velvet Complexion.

Oöverträffligt hudmedel.
 »Velvet Complexion» är en mjölklik-
 nande vätska som utan tvivel är fram-
 ställd av mandel. Vilka ytterligare
 ingredienser, som släta ut rynkor, göra
 musklerna fasta och giva hyn klarhet
 och vithet, vet jag ej. Något trolleri
 är det. Ur Anna Söderberg: Skön-
 hetsvård. Pris kr. 8:— plus porto.
FRANSKA PARFYMMAGASINET,
 Hovleverantör.
 Drottninggatan 21, Stockholm.

Gerda von Sydows
SÅNG- OCH MUSIKINSTITUT
 David bagares gata 1, Stockholm
 A. T. 285 11. -:- R. T. 94 33.

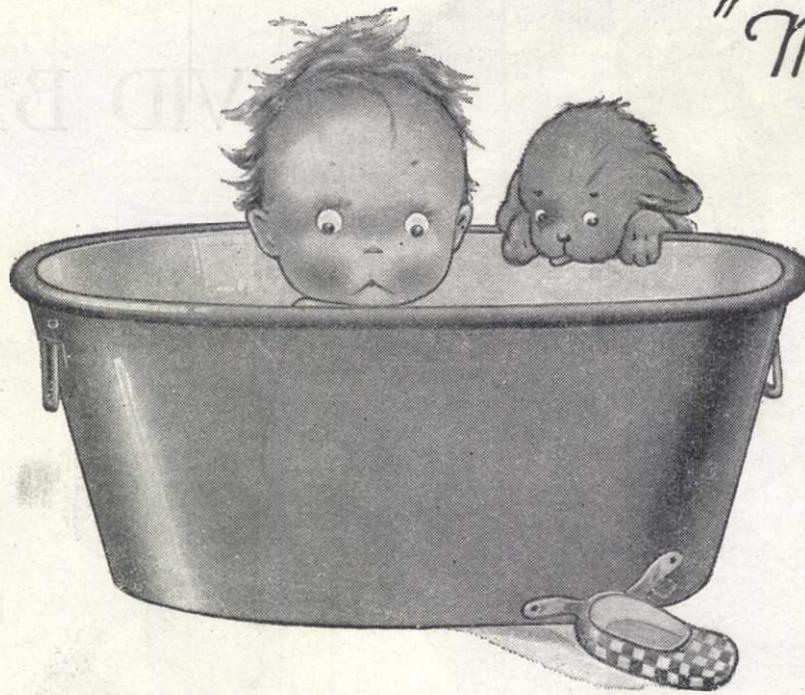
Vis man -. Professor eller Präst -
 så talar:
Pix är bra och Pix är bäst!

Gynna svensk industri!

Köp Husqvarna symaskiner!
 Idun utgives denna
 vecka i A och B.

"Mamma! Mamma!!
 Vovve åt upp min
 Tvål!!!"

"Och det var
VINOLIA"

Vinolia Tvålar finnas överallt.

V 18

De främsta pennor på det
 kulturella och litterära
 området medarbeta i
 Aftontidningen.

De färskaste nyheter från
 alla världens kanter ser-
 veras i Aftontidningen.

De bästa tekniska resur-
 ser stå Aftontidningen till
 buds.

Den sundaste politiken
 förfäktas i

AFTONTIDNINGEN

Utmärkta organ

för

annonsering i landsorten:

Avesta: Avesta Posten.	Ludvika: Ludvika Tidning.
Borlänge: Borlänge Tidning.	Luleå: Norrbottens-Kuriren.
Borås: Borås Dagblad.	Malmö: Skånska Aftonbladet.
Engelholm: Engelholms Tidning.	Mariestad: Tidning för Skaraborgs län.
Eskilstuna: Eskilstuna-Kuriren.	Mora: Mora Tidning.
Falun: Falu-Kuriren.	Norrköping: Norrköpings Tidningar.
Gevle: Gevle-Posten.	Skövde: Skaraborgs Läns Annonssblad.
Halmstad: Hallandsposten.	Sundsvall: Sundsvalls-Posten.
Hedemora: Södra Dalarnes Tidning.	Sunne: Fryksdalsbygden.
Hälsingborg: Helsingborgs Dagblad.	Säter: Sätters Tidning.
Härnösand: Härnösands-Posten.	Söderhamn: Söderhamns Tidning.
Höganäs: Höganäs Tidning.	Trelleborg: Trelleborgs Allehanda.
Jönköping: Smålands Allehanda.	Uddevalla: Bohusläningen.
Kalmar: Barometern.	Upsala: Tidningen Upsala.
Karlskrona: Karlskrona-Tidningen.	Umeå: Västerbottens-Kuriren.
Karlstad: Värmlands Läns Tidning.	Visby: Gotlänningen.
Katrineholm: Katrineholms-Kuriren.	Växjö: Smålands-Posten.
Kristinehamn: Ansgarii-Posten.	Ystad: Södra Skåne.
Landskrona: Landskrona-Posten.	Örebro: Örebro Dagblad.
Linköping: Östgöten.	Örnsköldsvik: Örnsköldsviks-Posten.
	Östersund: Jämtlands-Posten.

FREJAMI
 FÖRNÄMSTA PASTILLEN
 FÖR
 HALS OCH BRÖST
 50 ÖRE PR. ASK

CHOKLAD & KONFEKT FABR. FREJA GEFLE